

Załącznik nr 5 do Regulaminu naboru

Instrukcja do opracowania studium wykonalności – Infrastruktura ochrony zdrowia

w ramach

**Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego
na lata 2014 – 2020**

Oś VI Spójność społeczna i przestrzenna

Działanie 6.2 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Poddziałanie 6.2.1. Infrastruktura ochrony zdrowia

(Tryb pozakonkursowy)

Instrukcja została przygotowana dla projektów z zakresu ochrony zdrowia **poddziałania 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia RPO WP 2014-2020 w ramach naboru w trybie pozakonkursowym**

Instrukcja została opracowana przez Instytucję Zarządzającą RPO, na podstawie uregulowań prawnych oraz metodologicznych właściwych dla perspektywy finansowej 2014-2020.

Spis treści

Stosowane skróty	5
Wstęp	7
Zakres obowiązywania <i>Instrukcji</i>	8
Podstawa opracowania <i>Instrukcji</i>	8
1. Przyczyny realizacji projektu	9
1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu	9
1.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu	10
2. Opis projektu	12
2.1. Cele projektu	12
2.2. Przedmiot i produkty projektu	14
2.2.1 Wskaźniki produktu	14
2.2.2 Odniesienie do wymogów formalnych dot. przedmiotu projektu	16
2.3. Rezultaty projektu	16
2.4. Opis i ocena wariantów alternatywnych	18
2.5. Powiązania z innymi inwestycjami	20
2.6. Odniesienie do kryteriów merytorycznych dopuszczających specyficznych	20
3. Zakres rzeczowy projektu	23
3.1. Lokalizacja	24
3.2. Opis techniczny projektu	25
3.3. Dostawy	25
3.4. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu	26
4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne	27
4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego	27
4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych	28
4.3. Pomoc publiczna	29
4.4. Inne uwarunkowania prawne	32
4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych	33
4.6. Zgodność projektu z zasadami horyzontalnymi:	34
4.7. Charakterystyka wnioskodawcy	38
4.8. Odniesienie do wymogów formalnych dot. Wnioskodawcy	38
4.9. Partnerzy i opis zasad partnerstwa	39
4.10. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	40
4.11. Doświadczenie	41
5. Analiza finansowa	42
5.1. Harmonogram realizacji	44
5.2. Nakłady inwestycyjne i wydatki kwalifikowane	45
5.2.1. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem zasad pomocy publicznej	46
5.2.2. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem wartości dochodów netto generowanych przez projekt	46
5.2.3. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem pomocy publicznej oraz dochodów generowanych przez projekt	48
5.2.4. Mechanizm wyliczania „zysku operacyjnego”	50
5.3. Źródła finansowania	52
5.4. Koszty operacyjne	53
5.5. Analiza popytu	54
5.6. Przychody	55
5.7. Wartość rezydualna	56
5.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych	58
5.9. Trwałość finansowa projektu	59

6.	Analiza ekonomiczna.....	61
6.1.	Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu	62
6.2.	Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu	63
6.3.	Analiza kosztów i korzyści	64
7.	Analiza oddziaływania na środowisko	69
7.1.	Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.....	69
7.2.	Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu	71
7.3.	Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko	72
7.4.	Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody...	73
8.	Analiza ryzyka i wrażliwości.....	74
9.	Załączniki:	75
1.	Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.....	75
10.	Autor Studium i podpis Wnioskodawcy	76

Stosowane skróty

EDB	Ekwiwalent dotacji brutto, obliczony zgodnie z § 4 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. z 2018 r. poz. 461)
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca RPO – Zarząd Województwa Podkarpackiego
Mapy potrzeb zdrowotnych	Mapy potrzeb zdrowotnych dla województwa podkarpackiego, stworzone zgodnie z zapisami ustawy z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw.
MRiF	Ministerstwo Rozwoju i Finansów
OCI	Opinia o celowości inwestycji wydawana na podstawie Ustawy z dnia 21 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz innych ustaw
Plan działań w sektorze zdrowia	Uchwała nr 66/2018/XIX Komitetu Sterującego do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia z dnia 18 grudnia 2018r.. w sprawie przyjęcia Planu działań w sektorze zdrowia na rok 2018 w zakresie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego dostępna na http://zdrowie.gov.pl/ks/strona-805-uchwaly-i-protokoly-ks.html .
Podręcznik CBA	<i>Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020</i> , D. Sartori i inni, KE 2014
Policy paper	<i>Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 Krajowe ramy strategiczne</i> , Ministerstwo Zdrowia lipiec 2015 r.;
Rekomendacje dla kryteriów wyboru projektów	Uchwała nr 62/2018/XIX Komitetu Sterującego do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia z dnia 18 grudnia 2018r. w sprawie aktualizacji rekomendacji dla kryteriów wyboru projektów z sektora zdrowia w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych. http://zdrowie.gov.pl/ks/strona-805-uchwaly-i-protokoly-ks.html .
Rozporządzenie nr 1303/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
Rozporządzenie nr 1304/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006
Rozporządzenie nr 2015/207	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do (...) metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (załącznik III)

Rozporządzenie nr 215/2014	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
Rozporządzenie nr 480/2014	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
SW	Studium wykonalności
SWOT	Analiza pozwalająca na uporządkowanie mocnych i słabych stron przedsięwzięcia oraz szans i zagrożeń, które jego dotyczą
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Wytyczne MIR	Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020, MR/H 2014-2020/7(2)/02/2017, dostępne do pobrania na stronie: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/#
Wytyczne w zakresie kwalifikowalności	Wytyczne Ministerstwa Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Wstęp

Studium wykonalności (ang. *feasibility study*, dalej: SW) jest dokumentem, w którym przeprowadza się pogłębioną ocenę i analizę potencjału projektu. Ma ono wesprzeć proces decyzyjny poprzez obiektywne i racjonalne określenie jego mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, zasobów, jakie będą niezbędne do realizacji projektu, a także ocenę szans jego powodzenia.

Studium, opracowane zgodnie z niniejszą *Instrukcją*, powinno dawać jasne odpowiedzi na pytania dotyczące inwestycji opisanej we wniosku o dofinansowanie:

Studium przedstawia uzasadnienie realizacji zaplanowanej inwestycji. Pozwala na głębszą analizę i refleksję, czy dany projekt jest najlepszym środkiem do osiągnięcia zaplanowanych celów i rozwiązania konkretnych problemów. Wymaga zastanowienia się nad możliwymi wariantami technicznymi i organizacyjnymi.

Prowadzi do oszacowania kosztów i korzyści wynikających z przedsięwzięcia, pozwala inwestorowi ustalić źródła finansowania, przyszłe koszty użytkowania oraz czy będzie on w stanie utrzymać je w przyszłości.

Istotnym elementem studium jest również analiza ryzyka, która pozwala na wczesne ustalenie najważniejszych zagrożeń, działań zaradczych lub – jeśli ryzyko jest zbyt duże – odstąpienie od realizacji albo poszukiwanie innego rozwiązania.

Studium jest obowiązkowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych w ramach RPO. Jego zapisy są wiążące dla wnioskodawcy.

Studium wykonalności jest opracowywane w powiązaniu z wnioskiem o dofinansowanie oraz innymi załącznikami. Informacje zawarte w Studium wykonalności oraz pozostałych załącznikach muszą być ze sobą zgodne.

Uwaga!

Studium wykonalności należy sporządzić:

- **w formie papierowej i elektronicznej** – zgodnie z Regulaminem konkursu wraz z
- **załącznikiem nr 1** analizą finansową i ekonomiczną w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym (do formy papierowej należy załączyć jego formę elektroniczną w aktywnym arkuszu Excel),

Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem.

Studium wykonalności powinno **zawierać informację o osobie/ach i firmie**, która je wykonała i powinno być **opatrzone podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy (Rozdział 10)**.

W przypadku realizacji jednego z kilku etapów większego zadania, studium wykonalności powinno uzasadniać celowość dofinansowania tego etapu, zgodnie z zasadą, że dofinansowanie może uzyskać projekt kompletny, który po zakończeniu będzie funkcjonował i dawał wymierne efekty.

Zakres obowiązywania *Instrukcji*

Niniejsza *Instrukcja* określa zakres studiów wykonalności, które są podstawowymi dokumentami wymaganymi przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

***Instrukcja* obowiązuje wnioskodawców i instytucje zaangażowane we wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, jako załącznik do regulaminu naboru** (przyjętego na podstawie art. 41 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020).

Instrukcja dotyczy dokumentacji projektów inwestycyjnych zgłaszanych do dofinansowania w zakresie określonym w Szczegółowym Opisie Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 dla **osi priorytetowej VI. Spójność Przestrzenna i Społeczna**.

Została przygotowana dla naboru wniosków w trybie pozakonkursowym w ramach **Poddziałania 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia**, w zakresie:

1. Przebudowa, rozbudowa, nadbudowa i remonty istniejącej infrastruktury podmiotów ochrony zdrowia.
2. Zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych.
3. Rozwiązania w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt) – wyłącznie, jako element szerszego projektu wymienionego w punkcie 1 i 2.

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych z zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 w tym z załącznikiem nr 2 do ww. Wytocznych - Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020.

Układ treści *Instrukcji* jest tożsamy (odpowiedni) do schematu układu treści w studium wykonalności danego projektu.

Zakres informacji wymaganych w SW może być dodatkowo określony w regulaminie danego naboru.

Podstawa opracowania *Instrukcji*

Instrukcja powstała w celu doprecyzowania zakresu studiów wykonalności, które powinny spełniać wymogi określone w:

- Rozporządzeniu nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...)
- Rozporządzeniu nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającym Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...)
- *Wytocznych MIR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód (...)*.

Pomocniczo mają również zastosowanie:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
- Rozporządzenie nr 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...), (załącznik III),
- *Podręcznik CBA*, 2014,

- *Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>
- *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, MliR/H MR/2014-2020/16(02), z 11 kwietnia 2018 r.
- Uchwała Nr 62/2018/XIX z dnia 18 grudnia 2018 Komitetu Sterującego do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia.
- obowiązujące przepisy i zasady rachunkowości
- ogólnie przyjęte metody analiz finansowych i ekonomicznych.

Niektóre przykłady zaprezentowane w *Instrukcji* zostały opracowane na podstawie treści wniosków złożonych w ramach RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

1. Przyczyny realizacji projektu

W rozdziale tym należy przedstawić przyczyny podjęcia realizacji projektu oraz określić problemy, jakie zostaną rozwiązane w wyniku realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z poniższymi punktami.

Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje i dane statystyczne odnoszące się do zakresu i typu projektu oraz takie, które mogą mieć wpływ na jego przewidywane skutki.

Przedstawiane argumenty należy poprzeć aktualnymi danymi statystycznymi (lub wieloletnimi trendami) oraz określić ich źródło.

Należy unikać nadmiernego rozbudowania ww. opisów oraz zamieszczania danych zbędnych wykraczających poza infrastrukturę ochrony zdrowia będącą przedmiotem projektu.

1.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu

Punkt obejmuje informacje związane ze społeczno-gospodarczym kontekstem i przyczynami realizacji projektu. Dotyczy informacji związanych z uwarunkowaniami społecznymi, epidemiologicznymi oraz kontekstu społeczno-gospodarczego projektu.

W odniesieniu do projektów, które dotyczą infrastruktury **ochrony zdrowia należy między innymi określić:**

- a) dane epidemiologiczne na temat obszaru/-ów chorobowego, którego projekt dotyczy, na których leczeniu koncentruje się projekt (w skali wojewódzkiej lub powiatowej) z odniesieniem do:
 - właściwych map potrzeb, należy uzasadnić zgodność z właściwą mapą potrzeb zdrowotnych w odniesieniu do zakresu projektu. Wnioskodawca powinien również powołać się na uzasadnienie z wniosku o wydanie OCI.
 - priorytetów regionalnej polityki zdrowotnej dla województwa podkarpackiego określonych w dokumencie „Priorytety dla Regionalnej Polityki Zdrowotnej woj. podkarpackiego” (27.02.2017r.).
 - oraz innych danych statystycznych dot. udzielanych świadczeń,
- Opis powinien dotyczyć województwa i powiatu - miejsca realizacji projektu.
- b) rodzaje i liczbę udzielanych świadczeń objętych zakresem projektu w ramach kontraktu. W szczególności:
 - wyliczyć (ze wskazaniem roku) udział świadczeń zabiegowych (według JGP) na oddziałach o charakterze zabiegowym we wszystkich świadczeniach udzielanych na oddziałach

objętych projektem patrz kryterium merytoryczne dopuszczające specyficzne *Świadczenia zabiegowe* – jeśli dotyczy.

- przedstawić dane dot. radykalnych i oszczędzających zabiegów chirurgicznych w skali roku dla nowotworów danej grupy narządowej – patrz kryterium merytoryczne dopuszczające specyficzne *Ilość radykalnych i oszczędzających zabiegów chirurgicznych z zakresu onkologii* - jeśli dotyczy.
 - opisać i uzasadnić czy w ramach projektu nie zakłada się zwiększenia łóżek szpitalnych patrz kryterium merytoryczne dopuszczające specyficzne *Adekwatność działań do potrzeb w zakresie łóżek szpitalnych*.
 - przedstawić wyliczenia liczby porodów przyjętych na oddziale o charakterze położniczym, w tym dane dot. udziału porodów uwikłanych wśród wszystkich porodów – patrz kryterium merytoryczne dopuszczające specyficzne *Liczba porodów przyjętych na oddziale o charakterze położniczym* – jeśli dotyczy.
 - Przedstawić dane i wyliczenia dot. ilość sprawozdanych przez podmiot hospitalizacji na oddziale pediatrycznym za rok poprzedzający rok ogłoszenia naboru.
- c) zdiagnozowane, istniejące problemy związane z dostępnością do świadczeń medycznych, np. **czy inwestycja wpłynie na dostępność do świadczeń opieki zdrowotnej, które obecnie nie są zaspokajane.**
- d) charakterystyka obszarów realizacji projektu po względem wykrywalności tych nowotworów, dla których struktura stadiów jest najmniej korzystna w danym regionie z odniesieniem się do danych zawartych w mapach potrzeb.
- e) wdrożenie programów profilaktycznych w zakresie wykrywania nowotworów (jeżeli dotyczy).
- a) zasoby ludzkie posiadane przez podmiot obejmujące: personel medyczny, pielęgniarski i techniczny placówki, w szczególności w obszarach chorobowych objętych zakresem realizacji projektu.
- f) czas oczekiwania na poradę lub zabiegi poszczególnych kategorii, np. czy inwestycja służy mierzalnemu czasowi oczekiwania na udzielanie świadczenia opieki zdrowotnej.
- g) zasady finansowania świadczeń, posiadane dotychczas kontrakty z płatnikiem świadczeń na realizację świadczeń w zakresie objętym realizacją projektu, oraz informacje uzyskania kontraktów, w tym stopień ewentualnego ryzyka nieuzyskania finansowania ze środków publicznych.
- h) w przypadku projektów dot. zakupu wyposażenia (wyrobu medycznego uzasadnienie z punktu widzenia rzeczywistego zapotrzebowania na dany produkt (np. czy planowana do zakupu ilość, parametry ww. wyrobu medycznego są adekwatne do zakresu udzielanych przez podmiot świadczeń opieki zdrowotnej lub odpowiadają na zidentyfikowane deficyty podaży świadczeń)?
- i) dostosowanie infrastruktury technicznej obiektów ochrony zdrowia do obowiązujących przepisów oraz potrzeb pacjentów, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych, wraz z podaniem uzasadnienia tych działań z punktu widzenia efektywności kosztowej..

Należy również podać inne informacje istotne z punktu widzenia specyfiki projektu, w tym odnoszące się do kryteriów podlegających ocenie merytorycznej, określonych dla danego naboru wniosków.

1.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu

Należy wymienić oraz scharakteryzować wszystkie grupy osób i podmioty, które będą korzystały z infrastruktury, wyposażenia oraz usług realizowanych w oparciu o infrastrukturę objętą wsparciem przewidzianych do realizacji w ramach projektu. Należy uwzględnić również docelowych beneficjentów, których dotyczą działania podejmowane w projekcie, np.:

- a) podmioty ochrony zdrowia,
- b) pacjentów poszczególnych form leczenia,; osoby wymagające rehabilitacji i korzystające ze świadczeń zdrowotnych.

Punkt ten w obszarze ochrony zdrowia powinien przede wszystkim zawierać:

- opis i analizę problemów, które dotyczą bezpośrednich beneficjentów: podmiotów leczniczych i pośrednich: pacjentów i ich rodzin (ale tylko w kontekście przedmiotu projektu), zwłaszcza w kontekście eliminowania barier przyczyniających się do wykluczenia społecznego i zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizacji społeczno-zawodowej tych osób.
- opis związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy problemami,
- wybór problemów, które projekt ma rozwiązać lub może przyczynić się do ich rozwiązania np. zakup urządzeń medycznych przyczyni się do poprawy jakości i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej,

Należy uzasadnić:

- jakie są zagrożenia dla podmiotów i instytucji ochrony zdrowia (pacjenci,),
- niedogodności i problemy dla ww. grup docelowych oraz podmiotów i instytucji ochrony zdrowia,
- dlaczego do tej pory potrzeby nie zostały zaspokojone a problemy rozwiązane?
- czy i w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania negatywnych zjawisk?

Wskazówki:

- 1) Projekt zgłaszany do dofinansowania jest środkiem do rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Cele i zakres inwestycji, które będą opisane w kolejnych rozdziałach, muszą ściśle odpowiadać na występujące problemy.
- 2) Problemy muszą być określone jako sytuacje negatywne. Nie wszystkie sformułowania są sytuacjami negatywnymi, np. 10% stopa bezrobocia w gminie nie oznacza negatywnej sytuacji, jeżeli w innych gminach jest ona wyższa, ale sformułowanie „*dwukrotnie wyższa stopa bezrobocia niż na obszarze okalającym obszar projektu*” – jest już opisem sytuacji negatywnej.
- 3) Problemy, zwłaszcza społeczne, mogą wynikać z szeregu niekorzystnych zjawisk i zagrożeń społecznych. Ich rozwiązanie wyłącznie poprzez inwestycje w infrastrukturę może nie być możliwe.
- 4) Problemem może być również słaba dostępność do infrastruktury objętej projektem. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość zrównoważonego rozwoju danego obszaru, obiektu, aspekt dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz poszanowanie zasad zakazu dyskryminacji oraz równości kobiet i mężczyzn.
- 5) Problemem może być np:
 - wysoka energochłonność budynku i wysokie koszty ogrzewania, które ograniczają środki na podstawową działalność zdrowotną lub społeczną itd.,
 - Ograniczenie dostępności do wczesnej diagnostyki nowotworowej,
 - Brak nowoczesnego lub przestarzałe urządzenia usg, co wydłuża czas diagnostyki.

2. Opis projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielną jednostką) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

- Wytoczne MIR.

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- a) posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje
- b) mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji
- c) powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W kolejnych punktach tego rozdziału studium należy opisać:

- w jakim celu zgłaszany jest projekt
- co w jego wyniku powstanie
- oraz jakie będą jego efekty.

Opis ten będzie strategią wdrażania projektu. Określa ona uzasadnione cele, rezultaty projektu oraz niezbędne do ich osiągnięcia produkty. Rozdział może być uzupełniony przedstawieniem matrycy logicznej oraz analizy SWOT projektu.

Przykład:

Projekt dotyczy rozbudowy oddziału ginekologicznego w szpitalu X w miejscowości A wraz z przebudową windy.

Rozbudowa oddziału obejmie powierzchnię 100 m² wraz z zakupem wyposażenia niezbędnego do udzielania świadczeń medycznych. Roboty budowlane dotyczą również dostosowań do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Projekt dotyczy konkretnego zadania - Przebudowy oddziału wraz z przebudową windy i niezbędnymi pracami dot. dostosowań do osób niepełnosprawnych
Zakres jest skoncentrowany, w całościowy sposób rozwiązuje problem braku niezbędnej i nowoczesnej infrastruktury. Nie zawiera przypadkowych działań.

2.1. Cele projektu

W tym punkcie należy konkretnie określić, po co zgłaszany jest projekt, dlaczego konieczne jest poniesienie znacznych nakładów finansowych i jakie są spodziewane efekty.

Cel to przyszły stan rzeczy, który jest planowany do osiągnięcia w następstwie podjętych działań. Cele wyrażają sens działania i powinny zostać określone w oparciu o analizę potrzeb (rozdział 1 SW).

Cele projektu mogą być opisane w układzie:

- cel główny (strategiczny)
- cele szczegółowe.

Cel główny powinien być zawsze związany z długoterminowymi korzyściami, które zostaną osiągnięte poprzez realizację projektu. W zakresie ochrony zdrowia szczególności mogą one dotyczyć:

- a) zwiększenie długości trwania życia w zdrowiu,
- b) zwiększenie jakości i dostępności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej,
- c) poprawa wykrywalności, przeżywalności i długości życia,
- d) zwiększenie prawdopodobieństwa skutecznej terapii,
- e) zmniejszenie powikłań, umieralności, skrócenie okresu rekonwalescencji, rehabilitacji,
- f) poprawa jakości opieki nad pacjentem,
- g) poprawa warunków i bezpieczeństwa pracy personelu medycznego,
- h) doskonalenie kompetencji lekarzy,
- i) zmniejszenie kosztów leczenia, niepełnosprawności i braku aktywności zawodowej,

Wymienione wyżej przykładowe cele wymagają konkretyzacji i zindywidualizowanego podejścia w każdym projekcie.

Należy zwrócić uwagę, aby cele projektu zdefiniowane w analizie spełniały następujące założenia:

- a) jasno wskazywały, jakie korzyści społeczno-gospodarcze można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu,*
- b) były logicznie powiązane ze sobą (w przypadku, gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów),*
- c) na tyle, na ile to możliwe powinny zostać skwantyfikowane poprzez określenie wartości bazowych i docelowych oraz metodę pomiaru poziomu ich osiągnięcia,*
- d) określały, czy całkowite korzyści (tzw. całościowy przyrost dobrobytu) osiągnięte w wyniku realizacji projektu uzasadniają jego koszty,*
- e) były logicznie powiązane z ogólnymi celami odnośnych funduszy, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danej osi priorytetowej programu operacyjnego.*

- Wytoczne MIR.

Podczas formułowania celów projektu, **należy uwzględnić cele przedstawione w Programie oraz Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych.**

Narzędziem, które umożliwi spełnienie ww. wymogów może być analiza SMART, która wymaga sprawdzenia celów projektu pod względem podstawowych parametrów (wskaźników oddziaływania) oraz określa ramy czasowe ich osiągnięcia.

Analiza SMART może mieć postać tabeli:

Specific (konkretny)	– czy cel jest ujęty w sposób konkretny?
Measurable (mierzalny)	– czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia?
Achievable/available (osiągalny)	– czy cel jest wyrażony liczbowo?
Realistic (realistyczny)	– czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym zakresie i skali oddziaływania?
Timed (określony w czasie)	– czy cel jest określony w czasie?

Podjęmowane działania muszą uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, z zachowaniem odniesienia do zasad ustalonych w ramach właściwych polityk krajowych. Podczas formułowania celów projektu należy uwzględnić:

- długofalowe uwarunkowania występujących problemów,
- możliwe efekty synergii,
- spójność interwencji,
- potencjał rozwoju danego sektora.

Typowe błędy dotyczące określania celów projektu:

- 1) cele są faktycznie działaniami zaplanowanymi w projekcie, np.:
 - *celem projektu jest adaptacja budynku po zlikwidowanym magazynie...*
 - *celem projektu jest budowa...*
- 2) cele nie są mierzalne lub w projekcie nie określono wskaźników pomiaru,
- 3) brak powiązania celów projektu ze zdiagnozowanymi problemami, jeśli wcześniej nie podano konkretnych problemów ochrony zdrowia lub,
- 4) cele są nieadekwatne do zakresu projektu i potrzeb odbiorców lub nie spowodują trwałego rozwiązania problemów :
 - *celem projektu jest kompleksowe rozwiązanie problemów dostępu do świadczeń występujących na obszarze działania powiatu, podczas gdy projekt przewiduje tylko inwestycję w jeden oddział szpitalny.*

2.2. Przedmiot i produkty projektu

W punkcie niniejszym należy krótko opisać, co będzie przedmiotem projektu (efekty rzeczowe), przy wykorzystaniu danych liczbowych i podstawowych parametrów technicznych inwestycji. Należy pamiętać o logicznym powiązaniu zakresu rzeczowego projektu z wcześniej opisanymi potrzebami i celami projektu. Uzasadnienie powinno obejmować:

- funkcje obiektów, usług oraz wyposażenia zaproponowanych w projekcie,
- wykazanie zbieżności i logiczne powiązanie rozwiązań wypracowanych w ramach projektu z celami projektu.

Należy podkreślić, że zgodnie ze Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowej RPO WP, obowiązuje zakaz budowy od podstaw nowej infrastruktury podmiotu leczniczego.

Dokładniejsze informacje dotyczące zakresu rzeczowego inwestycji należy przedstawić w rozdziale 3 studium.

2.2.1 Wskaźniki produktu

Wskaźniki produktu

Planowane przedsięwzięcie należy również opisać za pomocą wskaźników produktu ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie.

Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich, materialnych efektów realizacji przedsięwzięcia, które można zmierzyć konkretnymi wielkościami fizycznymi. **Wskaźniki produktu powiązane są bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie i być objęte wydatkami kwalifikowanymi** Przy doborze wskaźników należy kierować się koniecznością szczegółowego zobrazowania zakresu projektu.

Każdy projekt powinien mieć przynajmniej jeden wskaźnik produktu.

Nie ma ograniczenia co do ilości wybieranych wskaźników. Jednakże należy mieć na uwadze, że każdy z nich musi być przez beneficjenta monitorowany i potwierdzony, stosowną, zadeklarowaną w studium wykonalności dokumentacją. Osiągnięcie wskaźników powinno zostać wykazane najpóźniej we wniosku o płatność końcową.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Wskaźniki produktu są niezbędne do monitorowania postępu realizacji projektów i Programu.

Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np. jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
(nazwa) (czego dotyczy?, jakiego obiektu, wyposażenia?)	(jednostka)	(wartość)
Wskaźniki specyficzne dla programu		
Wskaźniki specyficzne dla projektu		

Informacje muszą być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie.

Listę wskaźników określono w zał. nr 6 do Regulaminu konkursu.

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiej informacji, czego dany wskaźnik dotyczy – zgodnie z zakresem danego projektu.

Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników (np. wyliczenia z których wynika wartość wskaźnika).

Brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może wiązać się z koniecznością zwrotu części lub całości dofinansowania. Zgodnie z art. 26 ust. 6 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 niewykonanie wskaźnika w projekcie może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej.

Przykład:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
Liczba wspartych podmiotów leczniczych Wskaźnik dotyczy wykonania: 1) rozbudowy bloku operacyjnego w budynku A szpitala powiatowego. Pomiar na podstawie protokołów odbioru.	szt.	1

Wartości uzyskanych produktów wynikać będą najczęściej z protokołów odbioru robót, dostaw i usług, inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej i innych dokumentów związanych z rozliczeniami inwestora z wykonawcą.

Wskaźniki produktu występują z dniem odbioru i przekazania inwestycji do użytkowania.

Źródło danych do monitorowania osiągnięcia wskaźników powinno być określone przez wnioskodawcę. Mogą to być np. protokoły odbioru robót i dostaw. Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników.

2.2.2 Odniesienie do wymogów formalnych dot. przedmiotu projektu

Ponadto, przygotowując opis przedmiotu projektu należy opisać spełnienie kryteriów wyboru projektów odnoszących się do przedmiotu projektu:

1. czy projekt nie zakłada budowy nowej infrastruktury,
2. czy cały zakres rzeczowy jest objęty pozytywną OCI,
3. czy przedmiot projektu jest lub będzie objęty umowami na udzielanie świadczeń zawartymi z NFZ

Lp.	Nazwa kryterium	Definicja / wyjaśnienie	Opis/Odniesienie/Wyliczenia
1.	Zakaz budowy nowej infrastruktury	<p>Czy projekt nie zakłada budowy nowej infrastruktury podmiotu leczniczego?</p> <p>Przez budowę nowej infrastruktury należy rozumieć budowę budynku nie będącą przebudową, rozbudową, nadbudową i remontem.</p> <p>Budowa budowli (infrastruktury technicznej) oraz elementów małej infrastruktury jest dopuszczalna wyłącznie jako element uzupełniający szerszego projektu.</p>	Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.
2.	Wyłączenie ratownictwa medycznego	Czy przedmiotem dofinansowania w ramach projektu nie są inwestycje z zakresu Państwowego Ratownictwa Medycznego?	Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.
3.	Pozytywna Opinia Celowości Inwestycji (OCI)	Czy załączono pozytywną OCI na cały zakres rzeczowy projektu?	<p>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</p> <p>Należy szczegółowo przedstawić zakres rzeczowy i sposób realizacji inwestycji objętej OCI (etapowanie realizacji, terminy realizacji poszczególnych etapów, źródła finansowania projektu, itd). Należy <u>wykazać</u> również czy zakres rzeczowy wniosku złożonego do dofinansowania w ramach poddziałania 6.2.1 „Infrastruktura ochrony zdrowia” jest objęty opinią wydaną przez Wojewodę Podkarpackiego.</p>

2.3. Rezultaty projektu

Rezultaty opisują wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na grupy docelowe (np. pacjentów, osoby niepełnosprawne, dotknięte problemami zdrowotnymi) i otoczenie społeczno-ekonomiczne, uzyskany bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu. Wskaźniki rezultatów są niezbędne do monitorowania efektów realizacji projektów i Programu.

Wymagane jest podanie wskaźników ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wartości należy podać zgodnie z ustaloną dla danego wskaźnika jednostką miary. Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (rok)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu	Dokumenty na podstawie których określona i rozliczona będzie wartość wskaźnika
Wskaźniki kluczowe					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla programu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla projektu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)

W pozycji rok bazowy należy podać wartość bazową wskaźnika (w roku bazowym), czyli stan wyjściowy sprzed rozpoczęcia realizacji projektu. Wartość bazowa wskaźnika rezultatu powinna wynosić 0 (za wyjątkiem sytuacji, w których realizacja projektu skutkować będzie zmianą w postaci wzrostu, np. wzrost oczekiwanej liczby pacjentów). Wartość wskaźnika w roku bazowym podajemy dla roku kalendarzowego.

Termin osiągnięcia zaplanowanej wartości wskaźników jest uzależniony od harmonogramu realizacji inwestycji. Jako wartość docelową wskaźnika podajemy wartość, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu. Wartości docelowe mierzone są w chwili:

- zakończenia realizacji inwestycji,
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego w umowie/decyzji o dofinansowaniu projektu lub, o ile wynika to ze specyfiki projektu od uruchomienia przedsięwzięcia,
- w okresie trwałości projektu, na zasadach określonych przez IZ – w przypadku wskaźników, których termin realizacji został wydłużony na wniosek beneficjenta i za zgodą IZ¹.

Uwaga!

Ze szczególną uwagą i rzetelnością należy określić i uzasadnić należy wskaźniki rezultatu i ich wartości:

- krótko opisać czego dany wskaźnik dotyczy - w odniesieniu do specyfiki danego projektu,
- konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników,
- określić źródło danych do monitorowania poziomu osiągnięcia wskaźników. Mogą to być różnego rodzaju sprawozdania, raporty, ewidencje, umowy itp. Należy zadbać, aby dokumenty te w swojej treści jednoznacznie potwierdzały fakt osiągnięcia wskaźników. zgodnie z Listą wskaźników.... (załącznik nr 6 do regulaminu naboru).

W przypadku wskaźnika pn. *Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi* wartość wskaźnika powinna być szacowana na podstawie danych historycznych dot. osób korzystających z usług zdrowotnych (tj. należy przyjąć dane za rok poprzedzający rok ogłoszenia naboru), uwzględniając jednocześnie zwiększony potencjał świadczenia ulepszonych usług, uzyskany w wyniku realizacji projektu.

Wartość docelową wskaźnika należy podać tylko w jednym roku, tym w którym nastąpi faktyczne osiągnięcie wskaźnika (w pozostałych kolumnach należy wpisać 0).

¹ Patrz: Wytyczne MIR w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa 18.05.2017 r.

Podobnie jak w przypadku wskaźników produktu, należy liczyć się z koniecznością uzyskania zaplanowanych wartości.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz załącznikach.

2.4. Opis i ocena wariantów alternatywnych

1) Na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań.

2) W tym celu wnioskodawca powinien przeprowadzić analizę wykonalności, analizę popytu oraz analizę opcji (rozwiązań alternatywnych).

3) Celem analizy wykonalności jest zidentyfikowanie możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych, które można uznać za wykonalne m.in. pod względem technicznym, ekonomicznym, środowiskowym i instytucjonalnym.

(...)

Po przeprowadzeniu analizy wykonalności, analizy popytu oraz analizy opcji wnioskodawca powinien dokonać wyboru rozwiązania do zastosowania i sformułować jego uzasadnienie

- Wytyczne MIR

Wnioskodawca powinien opisać:

- jakie rozważał sposoby rozwiązania problemów opisanych w rozdziale 1
- jakie są ich uwarunkowania, zalety i wady
- dlaczego wybrano wariant objęty wnioskiem o dofinansowanie.

Należy odnieść się do alternatywnych możliwych rozwiązań zakresu projektu (czyli alternatywnego projektu). Należy rozpatrywać wariantowe rozwiązania w zakresie:

- lokalizacji
- zakresu i metody rozwiązania problemu (np. zastosowanie innego rodzaju działań ochronnych)
- skali projektu.

Przykładowe warianty

Lokalizacja

Warianty polegają na wskazaniu innej nieruchomości lub obszaru, którego dotyczy projekt.

- inna lokalizacja infrastruktury,
- stosowanie form „rozproszonych” lub koncentracja w jednym obiekcie,
- sposób zapewnienia dostępu osób korzystających z usług ochrony zdrowia,

Zakres projektu

Warianty polegają na wskazaniu innego sposobu rozwiązania problemów, których dotyczy projekt.

- wynajem zamiast budowy obiektu lub zakupu wyposażenia,
- działania kompleksowe lub ograniczone,
- uwzględnienie różnorodnych form działań (schorzeń, zagrożeń zdrowotnych),
- koncentracja na leczeniu szpitalnym, rehabilitacji, profilaktyce, diagnostyce,

Skala projektu Warianty polegają na wskazaniu innego stopnia rozwiązania problemów, których dotyczy projekt.	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie zakresu projektu do potrzeb (liczby ludności korzystającej z efektów projektów, specyfiki obszaru chorobowego, ilość i jakość zakupywanego wyposażenia, epidemiologii, zagrożeń), – przeciwdziałanie różnorodnym zagrożeniom zdrowotnym,
--	--

Podczas oceny wariantów alternatywnych należy przede wszystkim określić:

- konieczne do poniesienia nakłady i koszty przyszłej eksploatacji,
- w jakim stopniu rozwiązanie alternatywne pomoże rozwiązać problemy opisane w rozdziale 1 studium,
- jakie są uwarunkowania i czy jest ono możliwe do realizacji.

Ze względu na wartość kosztów projektu:

- a) podstawową metodą służącą porównaniu wariantów alternatywnych jest analiza dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC). **Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln zł.**
- b) dla pozostałych projektów analiza wariantów alternatywnych może mieć formę analizy jakościowej.

Ad. a) Analiza DGC (*Dynamic Generation Cost*) opisuje, jakie mogą być koszty przedsięwzięcia przypadające na efekty związane z użytkowaniem infrastruktury. **Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln zł.**

Obliczany jest z uwzględnieniem dyskontowania przepływów pieniężnych za pomocą wzoru:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t + WE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

p_{EE} cena za jednostkę miary rezultatu;
 KI_t nakłady inwestycyjne poniesione w danym roku;
 WE_t wynik finansowy etapu eksploatacji – koszty operacyjne skorygowane o ewentualne przychody;
 i stopa dyskontowa;
 t rok, przyjmuje wartości od 0 do n ;
 EE_t miara rezultatu,

Okres analizy kosztów przedsięwzięcia powinien odpowiadać okresowi referencyjnemu analizy finansowej projektu.

Jako miarę rezultatu należy przyjąć:

Typ projektu	Miara rezultatu	Jednostka
infrastruktura ochrony zdrowia	– Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	(os.)

Niewystarczająca będzie analiza:

- która dotyczy tylko porównania wariantu bezinwestycyjnego z wariantem wybranym do realizacji
- finansowania takiej samej inwestycji za pomocą kredytu
- różnych lokalizacji, które nie są związane z istotnymi różnicami uwarunkowań prawnych, technicznych, dostępności, kosztów i efektów przedsięwzięcia.

Ad. b) Analiza jakościowa (wielokryterialna) polega na porównaniu poszczególnych wariantów w oparciu o ustalone kryteria. **Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln zł.** Przykładowe kryteria analizy:

- wymagane do poniesienia nakłady i koszty utrzymania,
- uwarunkowania (prawne, organizacyjne, środowiskowe, lokalizacyjne itd.) i realność realizacji,
- poprawa jakości usług (standardów technicznych, dostępności, ciągłości usług itp.),
- poprawa bezpieczeństwa użytkowników i samych obiektów,
- wzrost jakości świadczonych usług.

Analiza tego typu powinna uwzględniać krótkie uzasadnienie oraz punktową ocenę spełnienia kryterium dla poszczególnych zaproponowanych wariantów. Poszczególnym kryteriom można przy tym przypisać określoną wagę, tj. współczynnik ważności danego kryterium w porównaniu do pozostałych. Preferowane powinno być rozwiązanie, które uzyska najwyższą łączną ocenę.

Przykład:

	<i>Kryterium 1</i>	<i>Kryterium 2</i>	<i>Kryterium 3</i>	<i>Suma punktów</i>
<i>Wariant 1</i>
<i>Wariant 2</i>
<i>Wariant 3</i>

Analiza w takiej formie może również stanowić uzupełnienie analizy DGC.

2.5. Powiązania z innymi inwestycjami

Należy zamieścić krótką, konkretną informację o powiązaniach projektu z innymi działaniami podejmowanymi przez różne podmioty, czyli:

- zbliżonych pod względem lokalizacji
- dotyczących tej samej grupy odbiorców (interesariuszy)
- dotyczących tego samego lub zbliżonego problemu lokalnej społeczności.

Informacje mogą być podane w formie tabeli. Można zamieścić mapkę lub schemat ideowy powiązań.

W przypadku projektów z zakresu ochrony zdrowia należy:

- Przedstawić zakres innych inwestycji realizowanych w podmiocie leczniczym, w czasie realizacji projektu,
- wykazać komplementarność do innych projektów finansowanych ze środków UE (dot. projektów dla których zawarto już umowę o dofinansowanie) ze środków krajowych lub innych źródeł w okresie 2007-2013 oraz 2014-2020. Zastosować można poniższą tabelę:

Tytułu projektu (zakres)	Wartość całkowita	Źródła i wartość dofinansowania	Okres realizacji	Uzasadnienie związku z projektem
...

Warunkiem koniecznym do określenia projektów jako komplementarne jest ich uzupełniający się charakter, wykluczający powielanie się działań.

2.6. Odniesienie do kryteriów merytorycznych dopuszczających specyficznych

W poniższej tabeli należy bardzo konkretnie odnieść się do kryteriów oceny merytorycznej dopuszczających specyficznych obowiązujących dla danego naboru zgodnie z załącznikiem nr 8.1 do Regulaminu Konkursu. Odniesienie powinno być dokonane w sposób szczegółowy i wyczerpujący poprzez wypełnienie wszystkich kolumn treścią odnoszącą się do projektu objętego wnioskiem.

Wskazane przez wnioskodawcę informacje, wartości, kwoty, współczynniki muszą bazować na konkretnych danych źródłowych i być zgodne z wnioskiem, dokumentacją techniczną, specyfikacją dostaw/usług, studium wykonalności oraz załączanymi oświadczeniami i innymi dokumentami.

Kompletność i rzetelność wskazanych informacji jest niezbędna dla możliwości dokonania prawidłowej oceny.

I. KRYTERIA MERYTORYCZNE DOPUSZCZAJĄCE SPECYFICZNE			
Lp.	Nazwa kryterium	Opisy wnioskodawcy wraz z niezbędnymi obliczeniami	Dokument źródłowy (wniosek lub załączniki) wraz z numerem strony
1.	Zgodność z odpowiednią mapą potrzeb zdrowotnych	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. <i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i>	<i>Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.</i>
2.	Dostosowanie istniejącej infrastruktury	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. <i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i>	<i>Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.</i>
3.	Zgodność wyrobu medycznego z rzeczywistym zapotrzebowaniem na dany produkt	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. <i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i>	<i>Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.</i>
4.	Kwalifikacje kadry medycznej do obsługi wyrobu medycznego objętego projektem	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. <i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i>	<i>Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium. W szczególności należy opisać ilość zatrudnionej kadry według specjalizacji, wraz z podaniem ich kwalifikacji bądź terminu ich uzyskania.</i>
5.	Wnioskodawca dysponuje infrastrukturą techniczną niezbędną do instalacji i użytkowania wyrobu medycznego objętego projektem	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. <i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący</i>	<i>Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.</i>

		opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	
6.	Świadczenia zabiegowe	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
7.	Adekwatność działań do potrzeb w zakresie łóżek szpitalnych	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
8.	Wyłączenia w zakresie zakupu wyrobów medycznych	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
Kryteria dotyczące projektów z zakresu kardiologii			
9.	Wyłączenia w zakresie kardiologii	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
Kryteria dotyczące projektów z zakresu onkologii			
10.	Wyłączenia w zakresie onkologii	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
11.	Ilość radykalnych i oszczędzających zabiegów chirurgicznych z zakresu onkologii	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
Kryteria dotyczące projektów z zakresu położnictwa			
12.	Liczba porodów przyjętych na oddziale o charakterze	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników)

	położniczym	spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	<i>opisano sposób spełnienia danego kryterium.</i>
Kryteria dotyczące projektów z zakresu pediatrii			
13.	Ilość sprawozdanych przez podmioty hospitalizacji na oddziale pediatrycznym	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	<i>Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.</i>
Kryteria dotyczące projektów z zakresu zaburzeń psychiatrycznych			
14.	Działania na rzecz wsparcia form opieki psychiatrycznej innych niż stacjonarne	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.

3. Zakres rzeczowy projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielna jednostka) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

- Wytyczne MIR.

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje
- mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji
- powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W rozdziale należy opisać zakres rzeczowy projektu, a więc to, co będzie wykonane (kupione) w ramach projektu. Podawane tu informacje powinny być konkretne. Ewentualne wątpliwości dotyczące zakresu rzeczowego projektu rozstrzygane będą według zapisów uwzględnionych w dokumentacji technicznej, programie funkcjonalno-użytkowym, specyfikacji dostaw oraz specyfikacji usług projektu.

Na żądanie IZ RPO WP 2014-2020 Wnioskodawca zobowiązany jest okazać szczegółowe kosztorysy inwestorskie, ofertowe, powykonawcze - niezależnie od formy przyjętego wynagrodzenia za roboty budowlane. Jeżeli zakres dokumentacji technicznej jest szerszy niż zakres objęty wnioskiem o dofinansowanie Wnioskodawca jest zobowiązany umieścić stosowną informację w załączniku nr 7 do wniosku o dofinansowanie - Wykaz z dokumentacji technicznej.

3.1. Lokalizacja

- 1) Należy podać lokalizację terenu lub obiektu (budynku, budowli), którego dotyczy projekt (adres, nr działki, miejscowość) wraz z opisem funkcji obiektu.
- 2) Należy przedstawić informację, czy oraz na jakiej podstawie wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomościami, na których realizowane będą roboty budowlane lub inne działania niezbędne dla realizacji projektu.
- 3) Należy również opisać przypadki, gdy realizacja inwestycji wymaga przeprowadzenia wykupów nieruchomości. Konieczne jest wówczas określenie podstawy przyjętej wyceny (operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę).
- 4) W odniesieniu do obiektów kubaturowych infrastruktury, należy jednoznacznie określić tytuły prawne do nieruchomości wraz z dokumentami (np. sygnatury wpisów do ksiąg wieczystych, a w przypadku ich braku: repertorium aktów notarialnych, sygnatury decyzji administracyjnych itd.).

Można w tym celu wykorzystać tabelę:

Lp.	Nr działki	Obręb ewidencyjny	Adres	Nazwa obiektu	Tytuł prawny
1.

Dopuszcza się możliwość posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane (lub cele projektu w przypadku dostaw) na podstawie:

- własności,
- współwłasności (za zgodą wszystkich współwłaścicieli),
- użytkowania wieczystego,
- trwałego zarządu,
- ograniczonego prawa rzeczowego,
- innego stosunku zobowiązaniowego, który przewiduje uprawnienie do wykonywania robót i obiektów budowlanych lub dysponowania nimi na cele projektu, w przypadku dostaw.

W sytuacji braku prawa własności wnioskodawca powinien opisać, w jaki sposób zagwarantował możliwość wykonania i trwałości projektu (przez okres realizacji projektu i minimum 5 lat po jego zakończeniu).

W przypadku projektów dotyczących wyposażenia, należy pokazać pomieszczenia, w których będzie ono umieszczone.

Dopuszczalne jest odwołanie do map, które stanowią załącznik do wniosku o dofinansowanie (zał. 10).

3.2. Opis techniczny projektu

**Opis musi pozwalać na identyfikację głównych elementów (obiektów, instalacji), które w ramach projektu zostaną zbudowane i zainstalowane.
Opis powinien dotyczyć tylko informacji najważniejszych, gdyż głównym źródłem danych na temat szczegółowych rozwiązań jest dokumentacja techniczna.**

Informacje niezbędne w niniejszym punkcie pochodzić będą w pierwszej kolejności z posiadanej przez wnioskodawcę dokumentacji technicznej/programu funkcjonalno-użytkowego. W tym punkcie studium należy:

- a) opisać i uzasadnić zakres robót objętych wydatkami kwalifikowanymi,
- b) opisać zakres prac objętych wydatkami niekwalifikowanymi:
 - jakie roboty nie są kwalifikowane (zakres, powierzchnia, funkcje),
 - przyczynę braku kwalifikowalności,
 - metodę wyłączenia (zakres, % powierzchni, stopień wykorzystania itd.), przy czym musi być ona zgodna z uregulowaniami Wytycznych w zakresie kwalifikowalności.
- c) określić zakres ewentualnych robót, które nie zostały objęte wnioskiem o dofinansowanie.

Opis powinien uwzględniać czytelny podział na poszczególne budynki, instalacje i obiekty budowlane. Jeżeli przedsięwzięcie składa się z kilku etapów lub stanowi etap większego przedsięwzięcia, należy scharakteryzować każdy z nich.

W przypadku projektów dotyczących przebudowy, rozbudowy istniejącego obiektu budowlanego (instalacji), należy najpierw w zwięzły sposób opisać obecny stan obiektu, którego mają dotyczyć prace.

Przykład:

Projekt obejmuje przebudowę oddziału ginekologicznego i neonatologii. Łączna docelowa powierzchnia użytkowa budynku wynosić będzie 1500 m². W budynku znajduje się mieszkanie prywatne (lekarskie) o pow. 50 m². Jest to 3,33% powierzchni całego budynku.

Wydatki niekwalifikowane do dofinansowania dotyczą elementów budowlanych i instalacji, które związane są z użytkowaniem tego mieszkania:

- wymiana drzwi wejściowych i 2 okien (należących tylko do mieszkania) – 4500 zł (100 % wydatku)
- ocieplenie ścian zewnętrznych – 2566 zł (3,33 % wydatków na ocieplenie budynku)
- przebudowa instalacji elektrycznej budynku (456 zł – 3,33 % wydatków na instalację w budynku)
- wymiana kotła CO, z którego zasilany jest cały budynek (523 zł – 3,33 % wydatków na wymianę kotła).

Razem wydatki niekwalifikowane: 8045,00 zł (brutto) t.j. 6540,65 zł netto + 1504,35 zł VAT 23%.

Podziału dokonano na podstawie udziału powierzchni niekwalifikowanej w całkowitej powierzchni użytkowej budynku. Za niekwalifikowane uznano też wydatki, które dotyczą bezpośrednio mieszkania (okna, drzwi), według cen z kosztorysu.

3.3. Dostawy

Źródłem informacji na temat dostaw jest załącznik nr 9 do wniosku – specyfikacja dostaw, która zawiera dane na temat sprzętu i wyposażenia objętych wnioskiem o dofinansowanie. Opisów tych nie należy powielać w studium!

Niniejszy punkt studium należy wypełnić:

- a) w zakresie warunków zakupu (pozyskania) środków trwałych, dostawy i montażu. W szczególności uzasadnić czy:
- są one niezbędne do osiągnięcia celów projektu,
 - wybrano najbardziej optymalną formę ich pozyskania (zakup, leasing, najem itd.).
- b) jeżeli jest to istotne z punktu widzenia np. trwałości projektu to należy dodatkowo opisać:
- warunki gwarancji i dostępność serwisu,
 - w przypadku sprzętu, którego obsługa wymaga przeszkolenia lub specjalistycznych uprawnień – zakres instruktażu lub dysponowanie przez inwestora pracownikami, którzy mogą użytkować sprzęt;
- c) **przedstawiając zapisy dotyczące uzasadnienia zakupu wyposażenia, które podlega ocenie w ramach kryteriów merytorycznych dopuszczających pn. *Zgodność wyrobu medycznego z rzeczywistym zapotrzebowaniem na dany produkt, oraz Wyłączenia w zakresie zakupu wyrobów medycznych.***

Uwaga !

W przypadku, gdy w ramach projektu dostawa wyposażenia ruchomego, będzie realizowana w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi należy wykazać ww. wyposażenie w załączniku nr 9, a kwotę dot. tego zamówienia należy wykazać we wniosku jako jedno zadanie z podziałem na kwotę dot. wyposażenia i kwotę dot. robót.

Jeśli w projekcie budowlanym określono zakres dostaw wyposażenia ruchomego, które realizowane będą w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi – należy przedłożyć załącznik nr 9 Specyfikację dostaw.

W sytuacji, gdy wystąpią dwie stawki Vat w ramach zakupywanego wyposażenia, należy wyodrębnić dostawy w odrębnych wierszach w ramach zadaniu. W odniesieniu do dostaw należy zastosować poprawną stawkę podatku VAT:

- do wyrobów medycznych powinna mieć zastosowanie stawka VAT 8%.
- w stosunku do wyposażenia, które nie stanowi wyrobu medycznego stawka VAT powinna wynosić 23 %.

Punkt ten nie dotyczy nieruchomości urządzeń technicznych nie będących dostawami, których parametry opisane są w dokumentacji budowlanej.

Szczegółowe informacje dotyczące ilości i rodzaje (typu) sprzętu planowanego do zakupu oraz opis głównych parametrów technicznych należy zamieścić w specyfikacji dostaw (załącznik nr 9 do wniosku).

SPECYFIKACJA USŁUG

Należy określić zakres dokumentacji i/lub usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu (czego dotyczy i dlaczego jest niezbędna).

Szczegółowe informacje dotyczące usług należy zamieścić w specyfikacji usług (załącznik nr 9b do wniosku).

Nie należy opisywać usług nadzoru inwestorskiego, jeżeli jego zakres dotyczy czynności wymaganych w przepisach prawa budowlanego.

3.4. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu

W punkcie należy zamieścić:

1. opis promocji projektu realizowanego ze środków publicznych, w tym współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
2. kalkulację kosztów działań promocyjnych,
3. informację, czy stanowią one wydatek kwalifikowany w projekcie.

Zgodnie z obowiązującymi dokumentami IZ RPO, wydatki kwalifikowane w zakresie promocji dotyczyć mogą tylko wykonania:

- tablic informacyjnych i pamiątkowych (jeśli dofinansowanie przekracza 500 tys. euro),
- trwałych plakatów. (Przez trwały plakat rozumiemy jego wykonanie z tworzywa, które umożliwia zachowanie jego funkcji przez min. cały okres realizacji projektu.)

Szczegółowy zakres kwalifikowalności wydatków dot. promocji zawiera Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji (Aktualizacja z 14 czerwca 2016r.) na stronie : <http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/wez-udzial-w-promocji-programu/292-zasady-promocji-i-oznakowania>

Obowiązki związane z promocją projektu określa załącznik nr 6 do umowy o dofinansowanie (Instrukcje i wskazówki dotyczące informacji i komunikacji).

Wydatki związane z innymi działaniami promocyjnymi wnioskodawca pokrywa ze środków własnych.

4. Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Realizacja projektu wymaga spełniania szeregu wymagań oraz uzyskania uzgodnień lub pozwoleń właściwych organów administracyjnych. W rozdziale niniejszym należy opisać uwarunkowania prawne oraz zasady organizacji prac dotyczących przygotowania, realizacji oraz późniejszego użytkowania nowej infrastruktury objętej projektem.

4.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego

W niniejszym podrozdziale należy przedstawić **informację:**

1. **dot. uzyskania wszystkich wymaganych do realizacji projektu (odpowiednio według jego zakresu) dokumentów:**
 - decyzji w sprawie lokalizacji inwestycji celu publicznego/ decyzji o warunkach zabudowy
 - zgodności lokalizacji projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego
 - decyzji pozwolenia na budowę
 - zgłoszeń robót budowlanych.

Jeżeli inwestycja dotyczy zabytku – należy podać informacje na temat uzyskanych decyzji (uzgodnień) wymaganych na podstawie przepisów rozdziału 3 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 poz. 1446).

2. **jakie decyzje (zgłoszenia) są wymagane dla poszczególnych zadań w projekcie.**
3. **opisać** wszystkie obiekty i rodzaje prac budowlanych, **które nie wymagają** uzyskania warunków zabudowy, pozwoleń albo zgłoszenia robót, z określeniem konkretnej podstawy prawnej.

4. Należy przedstawić informację o stopniu zaawansowania prac związanych z wydaniem prawomocnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia robót) oraz opracowaniem wymaganej dokumentacji budowlanej.
5. Jeśli zakres projektu objęty jest kilkoma pozwoleniami lub przewidziane prace stanowią fragment szerszego zakresu objętego pozwoleniem, należy opisać i wyjaśnić zaistniałą sytuację. Punkt dotyczy także pozwoleń wydawanych na podstawie przepisów szczególnych.

Punkt nie dotyczy projektów dotyczących wyłącznie zakupu wyposażenia, i innych projektów niewymagających pozwoleń i realizacji robót budowlanych.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli:

Zadanie / zakres	Wymogi do realizacji	Wnioskodawca posiada / uzyskał:	Stopień zaawansowania prac

Przykład:

Inwestycja posiada:		
1.	Decyzję o ustaleniu warunków zabudowy z 4.08.2017 r.	Decyzja dotyczy rozbudowy budynku szpitala powiatowego X .
2.	Zgłoszenie robót z 20.09.2017 r.	Zgłoszenie dotyczy rozbudowy parkingu przy budynku szpitala.
Inwestycja wymaga uzyskania:		
3.	Pozwolenia na budowę (przewidywany termin uzyskania – październik 2017 r.)	Pozwolenie dotyczy rozbudowy budynku A szpitala w miejscowości B

4.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych

W niniejszym punkcie należy scharakteryzować rodzaj i przedmiot każdej z zaplanowanych procedur udzielania zamówień, zarówno na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Pzp) (Dz.U. 2015 poz. 2164 z późn. zm.), jak i Wytycznych w zakresie kwalifikowalności

w tym:

- robót budowlanych
- dostaw wyposażenia
- usług
- dokumentacji technicznej i budowlanej
- nadzoru inwestorskiego
- promocji
- opracowania studium wykonalności.

Informacje powinny być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie. Można je przedstawić w formie tabeli.

Należy mieć przy tym na uwadze:

- *art. 32 ust. 2 ustawy prawo zamówień publicznych, który zabrania dzielenia zamówienia na części lub zaniżania wartości zamówienia w celu uniknięcia procedur przetargowych*
- *art. 29, który nakazuje opisać przedmiot zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń*
- *fakt, że większość korekt finansowych w okresie 2007-2013 nałożonych w ramach RPO WP 2014-2020 dotyczyła procedur zamówień publicznych.*

W przypadku wskazania trybów nieprzetargowych, należy podać dodatkowe, istotne informacje, np. uzasadnić, dlaczego wybrano dany tryb postępowania lub umieścić informację o niepodleganiu przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych wraz z podaniem uzasadnienia. W przypadku zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro lub udzielanych przez podmioty w stosunku, do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych, wnioskodawca - przystępując do określania zakresu wydatków kwalifikowanych w projekcie przewidzianym do współfinansowania ze środków EFRR w ramach RPO WP - zobowiązany jest do dokonania uprzedniej analizy, czy zamówienie zostało udzielone zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności.

Dopiero w przypadku potwierdzenia, że zamówienie zostało przygotowane i udzielone:

- w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów,
 - w sposób umożliwiający terminową realizację zadań,
 - w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
 - w sposób zapewniający w szczególności zachowanie zasad równego traktowania wykonawców, przejrzystości, uczciwej konkurencji oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu przez wnioskodawcę wykonawcy przedmiotowego zamówienia,
 - zgodnie ze szczegółowymi regulacjami zawartymi w ww. Wytycznych,
- możliwe jest włączenie takiego zamówienia w zakres wydatków kwalifikowanych w projekcie.

Ww. zasady dotyczą również udzielenia zamówień publicznych w fazie realizacji projektu.

4.3. Pomoc publiczna

Należy przedstawić szczegółową informację, czy projekt w całości lub ewentualnie pewien zakres projektu, objęty jest regulacjami pomocy publicznej wynikającej z art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Łączne spełnienie poniższych przesłanek powoduje, że dane wsparcie publiczne uznajemy za pomoc publiczną.

- wsparcie jest przyznawane przedsiębiorstwu w rozumieniu unijnego prawa konkurencji przez państwo lub pochodzi ze środków publicznych,
- udzielane jest na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku,
- ma charakter selektywny, czyli uprzywilejowuje określone przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa,
- zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji
- wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE.

Wnioskodawca powinien odnieść się szczegółowo do każdej ww. przesłanki. Zwłaszcza w przypadku gdy wnioskodawca uzna, iż któraś z ww. przesłanek nie jest spełniona (a więc projekt

nie podlega regułom pomocy publicznej np. z uwagi na brak możliwości zakłócenia konkurencji czy wpływu na wymianę handlową), konieczne jest przedstawienie maksymalnie szczegółowego uzasadnienia tego stanowiska.

W szczególności m.in. w kontekście możliwości zakłócenia konkurencji i wpływu na wymianę handlową wnioskodawca powinien:

- podać zakres swojej działalności (czy stanowi konkurencję dla innych podmiotów, w jakim zakresie?),
- określić cele projektu. Czy są one wyłącznie celami publicznymi tj. czy są związane z realizacją zadań publicznych?
- poinformować czy przewiduje się wybór operatora, który będzie zarządzał infrastrukturą wytworzoną w wyniku realizacji projektu? Jeśli tak, to w jaki sposób (otwarty przetarg, inny sposób)?
- określić rynek, w którym zakłócenie konkurencji mogłoby wystąpić?
- poinformować czy przeprowadzona została analiza rynku? Jeśli tak, należy przedstawić wnioski z tej analizy. Jaka jest atrakcyjność przedmiotu dofinansowania/inwestycji na tle oferty innych jednostek w Regionie / Polsce / Europie?
- wskazać czy przedsięwzięcie jest komercyjnie opłacalne? Czy prywatny inwestor może być zainteresowany taką inwestycją? Jakie będą zasady udostępniania infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu? Czy będą stosowane równe i niedyskryminujące zasady?
- określić zasięg terytorialny projektu: lokalny, regionalny, ponadregionalny, międzynarodowy. Kto jest odbiorcą ostatecznym projektu? Czy lokalizacja przedmiotu projektu sprzyja korzystaniu z niego przez osoby z innych państw członkowskich? Należy dokonać analizy (podać argumenty) czy projekt przyczyni się do pojawienia/ zwiększenia się liczby odbiorców z innych państw członkowskich? Jaka jest siła przyciągania infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu? Czy Wnioskodawca prowadzi działania reklamowe lub marketingowe zmierzające do pozyskania klientów z innych państw członkowskich?

Dodatkowo analizując kwestie dot. pomocy publicznej należy wziąć pod uwagę również zapisy *Komunikatu Komisji - Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U.UE.C.2016.262.1)*.

Jeżeli w projekcie występuje pomoc publiczna, nie oznacza, że projekt ten nie może być zrealizowany. Prawo Unii Europejskiej pozwala na udzielanie pomocy publicznej, jeśli zostaną spełnione określone warunki. Ponadto zrealizowanie projektu z pomocą publiczną pozwala na bardziej optymalne wykorzystanie jego rezultatów, dzięki możliwości prowadzenia z ich użyciem szerszej działalności gospodarczej.

Wnioskodawca powinien jednoznacznie wskazać planowany zakres wykorzystania środków trwałych w projekcie, jak również po jego zakończeniu, a w konsekwencji wskazać również wydatki objęte regułami pomocy publicznej.

Dodatkowo na podstawie obecnie obowiązujących przepisów stanowiących podstawę do udzielania pomocy publicznej w niektórych przypadkach (np. pomoc na infrastrukturę lokalną) możliwe udzielanie pomocy publicznej na poziomie praktycznie odpowiadającym luce w finansowaniu.

W ramach niniejszego naboru udzielana będzie przede wszystkim pomoc de minimis oraz pomoc podlegająca wyłączeniom blokowym. Wszystkie rodzaje pomocy muszą spełniać warunki określone w odpowiednich aktach prawnych polskich i unijnych.

W przypadku, gdy realizacja projektu spełnia przesłanki kwalifikujące do objęcia regulami pomocy publicznej lub pomocy de minimis, udzielenie dofinansowania możliwe jest w ramach niniejszego naboru na podstawie:

- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz.U. z 2015 r., poz. 1208),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416).

Jeżeli Wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie na ww. podstawie to w niniejszym podrozdziale należy podać konkretne argumenty, że projekt spełnia warunki udzielenia pomocy, w tym zwłaszcza odnośnie do:

- a) występowania lub braku powiązań wnioskodawcy z innymi jednostkami gospodarczymi, na zasadach opisanych w art. 2 ust. 2 Rozporządzenia KE nr 1407/2013²,
- b) pomocy de minimis otrzymanej przez przedsiębiorstwo (łącznie z ewentualnymi jednostkami powiązanymi) w roku obecnym i 2 lat poprzednich,
- c) kalkulację czy łącznie z wnioskowaną pomocą de minimis nie zostaną przekroczone limity 200 tys. euro (100 tys. euro dla przedsiębiorstw transportowych)
- d) kumulacji pomocy.

Należy podać jednoznaczną informację, czy wnioskodawca / partner (i ewentualne podmioty powiązane) taką pomoc uzyskał. Jeżeli tak, to w formie poniżej przedstawionej tabeli, należy podać łączną wartość pomocy de minimis, otrzymanej w ciągu bieżącego roku (2018) oraz dwóch poprzedzających go lat podatkowych (2017, 2016). Dodatkowo, w ramach zał. 14 do wniosku należy dołączyć uwierzytelnione kopie zaświadczeń o udzielonej pomocy de minimis uzyskanej w tym okresie. Limit pomocy de minimis powinien być spełniony na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie oraz po raz drugi przed podpisaniem umowy o dofinansowanie – biorąc pod uwagę stan na dzień podpisania umowy o dofinansowanie (patrz § 11 Regulaminu konkursu).

Lp	Podmiot udzielający pomocy	Data udzielenia pomocy (dd-mm-rrrr)	Forma pomocy	Wartość pomocy brutto (EDB) ³ (w PLN)	Wartość pomocy brutto (EDB) (w EUR)
----	----------------------------	-------------------------------------	--------------	--	-------------------------------------

² „2. Do celów niniejszego rozporządzenia „jedno przedsiębiorstwo” obejmuje wszystkie jednostki gospodarcze, które są ze sobą powiązane co najmniej jednym z następujących stosunków:

- a) jedna jednostka gospodarcza posiada w drugiej jednostce gospodarczej większość praw głosu akcjonariuszy, wspólników lub członków;
- b) jedna jednostka gospodarcza ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innej jednostki gospodarczej;
- c) jedna jednostka gospodarcza ma prawo wywierać dominujący wpływ na inną jednostkę gospodarczą zgodnie z umową zawartą z tą jednostką lub postanowieniami w jej akcie założycielskim lub umowie spółki;
- d) jedna jednostka gospodarcza, która jest akcjonariuszem lub wspólnikiem w innej jednostce gospodarczej lub jej członkiem, samodzielnie kontroluje, zgodnie z porozumieniem z innymi akcjonariuszami, wspólnikami lub członkami tej jednostki, większość praw głosu akcjonariuszy, wspólników lub członków tej jednostki.

Jednostki gospodarcze pozostające w jakimkolwiek ze stosunków, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a)–d), za pośrednictwem jednej innej jednostki gospodarczej lub kilku innych jednostek gospodarczych również są uznawane za jedno przedsiębiorstwo”. - Art. 2 ust. 2 Rozporządzenia KE nr 1407/2013

Wyjątek dotyczy sytuacji opisanej w p. 4 preambuły ww. Rozporządzenia KE, zgodnie z którym jednostki gospodarcze, które są ze sobą powiązane wyłącznie dlatego, że każda z nich jest bezpośrednio związana z danym organem publicznym lub danymi organami publicznymi, **nie będą traktowane jako powiązane**.

³ Wartość pomocy należy podać jako ekwiwalent dotacji brutto (EDB) wyliczony zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach.

1.					
2.					
...					
			SUMA:		

Uwaga! jednostki gospodarcze, które są ze sobą powiązane wyłącznie dlatego, że każda z nich jest bezpośrednio związana z danym organem publicznym lub danymi organami publicznymi, nie są traktowane jako wzajemnie powiązane.

Na etapie opracowania wniosku o dofinansowanie do ustalenia wartości limitu pomocy de minimis objętej wnioskiem należy przyjąć **kurs 1 euro = 4,20 zł**. Ostateczna wartość pomocy de minimis ustalona zostanie według kursu z dnia podpisania umowy/porozumienia/decyzji o dofinansowanie projektu, **co może oznaczać zmniejszenie dofinansowania**.

W przypadku pomocy de minimis konieczne jest dodatkowo dołączenie stosownych zaświadczeń dot. uzyskanej wcześniej pomocy de minimis w okresie trzech ostatnich lat obrotowych.

Uwaga!

W przypadku projektów, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, w tym punkcie studium należy przedstawić jednoznaczną informację, czy wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej tj. spełniającym przesłanki przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 18 Rozporządzenia nr 651/2014.

Definicje i szczegółowe informacje dotyczące „trudnej sytuacji ekonomicznej” opisane zostały w:

- Wytycznych KE dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE z 31 lipca 2014 r., C 249, str. 1),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26 czerwca 2014 r., L 187),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE z 24 grudnia 2013 r., L 352).

4.4. Inne uwarunkowania prawne

- 1) Należy przedstawić informację, czy realizacja inwestycji wymagała (lub jest uzależniona od) przeprowadzenia szczególnych postępowań związanych np. z:
 - uwarunkowaniami prawnymi (np. toczące się postępowanie o zwrot nieruchomości),
 - warunkami środowiskowymi, geologicznymi i geotechnicznymi, istnieniem stref ochronnych,
 - warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać budynki danej kategorii i bezpieczeństwa pożarowego,
 - innymi warunkami (np.: związanymi z bezpieczeństwem budowli) lub wynikającymi np. ze stwierdzonych przez upoważnione organy administracyjne znacznych przekroczeń stężeń zanieczyszczeń itd.
- 2) Szczególnie istotne są wymogi związane z przepisami regulującymi zasady **ochrony zdrowia** i wymogi dla infrastruktury tego sektora, w zależności od przedmiotu projektu, w tym np.:
 - ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,

- ustawy z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw, w szczególności w zakresie uzyskania opinii celowości inwestycji w odniesieniu do projektu.
- rozporządzeniem w sprawie wykazu wyrobów medycznych o szczególnym znaczeniu dla zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych oraz zakresu informacji o tych wyrobach,
- rozporządzeniem w sprawie sposobu i kryteriów ustalania dopuszczalnego czasu oczekiwania na wybrane świadczenia opieki zdrowotnej,
- rozporządzeniem w sprawie minimalnych wymagań dla jednostek ochrony zdrowia udzielających świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki, radiologii zabiegowej oraz diagnostyki i terapii radioizotopowej chorób nienowotworowych,
- rozporządzeniem w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą,
- rozporządzeniem w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać lokal podmiotu wykonującego czynności z zakresu zaopatrzenia w wyroby medyczne dostępne na zlecenie,
- rozporządzeniem w sprawie wymagań, jakim powinno odpowiadać medyczne laboratorium diagnostyczne,
- rozporządzeniem w sprawie standardów jakości dla medycznych laboratoriów diagnostycznych i mikrobiologicznych,
- rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego i przepisów wykonawczych,
- i innych dotyczących przedmiotu projektu.

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych

Podczas podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektu istotne są informacje wskazujące na spójność przedsięwzięcia z dokumentami o charakterze strategicznym w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Ustalenia wynikające z analizy mogą mieć formę tabeli:

Nazwa dokumentu (strategii, programu, planu)	Cele strategii, którym odpowiadają cele projektu, uzasadnienie
...	...

Należy przy tym uwzględnić:

- *Strategię Rozwoju Kraju 2020*,
 - *Strategię Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020*
 - *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)*⁴,
- oraz – jeśli dotyczy:
- *Program Zagospodarowania Przestrzennego Województwa*,
 - Strategie/programy rozwoju lokalnego,
 - gminne i powiatowe plany ochrony środowiska,

⁴ Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2013, <https://klimada.mos.gov.pl/wp-content/uploads/2013/11/SPA-2020.pdf>

W przypadku sektora **ochrony zdrowia** ważne jest uzasadnienie zgodności zaplanowanych prac z celami i działaniami zaplanowanymi w:

- *Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020,*
- *Właściwą Mapą Potrzeb Zdrowotnych,*
- *Plan działań w sektorze zdrowia woj. Podkarpackiego na 2017r..*
- *Priorytety dla regionalnej polityki zdrowotnej woj. Podkarpackiego z dnia 5 września 2016r. zatwierdzone przez Wojewodę Podkarpackiego.*

4.6. Zgodność projektu z zasadami horyzontalnymi:

Należy opisać przewidziane w projekcie działania i oddziaływania przedsięwzięcia w zakresie polityki równości szans, której zasady powinny być przestrzegane na każdym etapie realizacji projektu.

Informacje w zakresie zasad równości szans i zapobiegania dyskryminacji oraz promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn przedstawione są w **Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020**MR/2014-2020/16(02) w tym załączniku nr 2 do w/w Wytycznych pn. Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020.

Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 stanowią zestaw jakościowych i technicznych wymagań w stosunku do wsparcia finansowanego ze środków funduszy polityki spójności, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości skorzystania z udziału w projektach, jak i z efektów ich realizacji.

Opracowano sześć standardów: **szkoleniowy, edukacyjny, informacyjno-promocyjny, cyfrowy, architektoniczny oraz transportowy.** Poszczególne rodzaje wsparcia mogą wymagać zastosowania więcej niż jednego standardu.

Zgodnie z Wytycznymi w sprawie równości szans **wszystkie nowe produkty projektów (zasoby cyfrowe, środki transportu, i infrastruktura) finansowane ze środków polityki spójności są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, co oznacza co najmniej zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020. W przypadku obiektów i zasobów modernizowanych (przebudowa, rozbudowa) zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020 jest obligatoryjne, o ile pozwalają na to warunki techniczne i zakres prowadzonej modernizacji.**

Należy szczegółowo zapoznać się z ww. Wytycznymi w tym z załącznikiem nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 oraz wykazać zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w tym czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Należy opisać sposoby zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności wynikające z *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.*

Przez pozytywny wpływ należy rozumieć zapewnienie dostępności infrastruktury, transportu, towarów, usług, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz wszelkich innych produktów projektów (które nie zostały uznane za neutralne np. ze względu na brak

bezpośrednich użytkowników tych produktów) dla wszystkich ich użytkowników, zgodnie ze standardami dostępności, stanowiącymi załącznik do *Wytocznych w zakresie równości szans*.

W przypadku wskazania neutralnego wpływu produktu/produktów projektu na zasadę, należy przedstawić szczegółowe uzasadnienie dla braku możliwości zastosowania zasady.

I. Zasada zapobiegania dyskryminacji

Należy opisać zgodność projektu z horyzontalną zasadą niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, wskazać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Konieczność opisanie sposobów zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności wynika z Rozporządzenia 1303/2013.

Głównym celem Standardów dostępności dla polityki spójności 2014-2020, jest zapewnienie, osobom z niepełnosprawnościami na równi z osobami pełnosprawnymi dostępu do funduszy europejskich w zakresie:

- udziału,
- użytkowania,
- zrozumienia,
- komunikowania się,
- skorzystania z ich efektów.

Standardy uwzględniają potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w szczególności osób:

- z niepełnosprawnością ruchową,
- niewidomych i słabowidzących,
- głuchych i słabosłyszących,
- z niepełnosprawnością intelektualną,
- z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi,
- z trudnościami komunikacyjnymi.

UWAGA!

Założenie, że do projektu ogólnodostępnego nie zgłoszą się osoby z niepełnosprawnościami lub zgłoszą się osoby wyłącznie z określonymi rodzajami niepełnosprawności – jest dyskryminacją.

Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 str. 4

Standardy dostępności regulują obszar, który podlega interwencji – to znaczy dotyczą produktów, będących przedmiotem projektu.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z Wytocznymi:

- Standardy są obligatoryjne, z wyjątkiem informacji wskazanych w ramach jako „dobre praktyki”. Te są fakultatywne i rekomendowane jako działania dodatkowe, pożądane,
- Wszystkie nowe produkty projektów (zasoby cyfrowe, środki transportu, i infrastruktura) finansowane ze środków polityki spójności są zgodne z koncepcją uniwersalnego

projektowania, co oznacza co najmniej zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020. W przypadku obiektów i zasobów modernizowanych (przebudowa, rozbudowa zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2014-2020 jest obligatoryjne, o ile pozwalają na to warunki techniczne i zakres prowadzonej modernizacji.

W ramach opisu dostępności inwestycji w zakresie spełniania przez projekt Standardów dostępności, należy przedstawić (zaleca się w formie tabelarycznej) opis/odniesienie się do zaplanowanych rozwiązań zapewniających zgodność produktów projektu ze Standardami dostępności adekwatnych do zakresu i charakteru projektu, z odniesieniem się do konkretnych zapisów załącznika nr 2 do Wytycznych.

Uwaga!

Nie należy przepisywać określonych w Wytycznych standardów, natomiast należy wskazać jednoznaczne odniesienie np. do konkretnych punktów, nr stron, nazw rozwiązań wskazanych w Standardzie dostępności.

Przykład opisu dostępności inwestycji (produktów powstałych w wyniku realizacji projektu):

L.p.	Element zakresu projektu/produkt *	Wskazanie standardów dostępności dla polityki spójności 2014-2020, z którym zapewniona zostanie zgodność poszczególnych elementów zakresu projektu (produktów projektu), ew.uwagi
1.	Budynek	1. Pkt 2.1. Strefa wejścia str. 167-168; 2. Pkt 2.4. Elementy wyposażenia ułatwiające orientację w budynku oraz przekaz informacji str. 170 – 121; 3. 4.
3.	Klatki schodowe, komunikacja, wejścia do budynków	
4.	Toaleta, łazienki i inne pomieszczenia sanitarne	
itd.	Organizacja przestrzeni	
	Sal/ pomieszczenia	

*Adekwatne do zakresu projektu

Uwaga!

W przypadku, gdy względy techniczne nie pozwalają na wprowadzenie pełnego spełnienia standardów, należy wskazać, których elementów zakresu rzeczowego to dotyczy, przedstawić szczegółowe uzasadnienie zgodnie z Wytycznymi oraz przedstawić jakie rozwiązania przyjął wnioskodawca w celu zapewnienia zgodności działań z Wytycznymi.

Ocena w zakresie spełnienia standardów dostępności zostanie przeprowadzona przez ekspertów zgodnie z zapisami kryterium.

II. Równość szans kobiet i mężczyzn

Należy wykazać zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, w szczególności czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć.

Szczególnie istotne jest przeanalizowanie możliwości wystąpienia negatywnych skutków realizacji projektu w postaci np. ograniczonego dostępu do rezultatów wsparcia dla jednej z płci.

Należy pamiętać, że pomimo iż projekt może nie zakładać wsparcia bezpośrednio kierowanego do osób, to jednak trwałe efekty takich projektów, jak np. wybudowana droga czy rozwiązania z zakresu TIK, mogą mieć różny wpływ na funkcjonowanie zarówno kobiet i mężczyzn. Należy opisać, czy projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Wnioskodawca jest zobowiązany opisać w jaki sposób projekt realizuje zasadę równości szans kobiet i mężczyzn lub uzasadnić dlaczego jest w stosunku do niej neutralny. O neutralności można mówić jednak tylko wtedy, kiedy w ramach projektu wnioskodawca wskaże szczegółowe uzasadnienie, dlaczego dany projekt nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie spełnienia ww. zasady.

W przypadku projektów, w których ww. zasada nie znajduje zastosowania, w treści niniejszego rozdziału powinna znaleźć się informacja o „neutralności” projektu wraz ze stosownym uzasadnieniem zgodnie z Wytocznymi w zakresie równości szans.

4.7. Charakterystyka wnioskodawcy

Należy dokonać krótkiego opisu organizacji zgłaszającej projekt, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

Dalsze informacje powinny odnosić się do sposobu zorganizowania działań związanych z:

- przygotowaniem inwestycji,
- zgłoszeniem i obsługą wniosku o dofinansowanie,
- podpisaniem umowy,
- procedurami przetargowymi i zawieraniem umów z wykonawcami,
- nadzorem technicznym,
- rozliczeniami finansowymi,
- odbiorami częściowymi i końcowym,
- przekazaniem inwestycji do użytkowania i jej użytkowaniem,
- zapewnieniem trwałości projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów.

Informacje można podać w formie tabeli lub schematu, np.:

Zadanie	Podmiot, zakres działań
Przygotowanie inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> – Wydział inwestycji i remontów – przygotowanie dokumentacji budowlanej uzyskanie pozwolenia na budowę i decyzji środowiskowej – Wydział finansowy – zabezpieczenie środków na realizację inwestycji – Wydział pozyskiwania funduszy – opracowanie wniosku i kompletu załączników, obsługa procesu oceny
...	– ...

Uwaga!

W przypadku projektów, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, w tym punkcie studium należy przedstawić jednoznaczną informację, czy wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Definicje i szczegółowe informacje dotyczące „trudnej sytuacji ekonomicznej” opisane zostały w:

- Wytycznych KE dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE z 31 lipca 2014 r., C 249, str. 1),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26 czerwca 2014 r., L 187),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE z 24 grudnia 2013 r., L 352).

4.8. Odniesienie do wymogów formalnych dot. Wnioskodawcy

W tym podrozdziale należy opisać spełnienie warunków formalnych dotyczących wnioskodawcy określonych w kryteriach formalnych dopuszczających specyficznych.

1.	Udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w zakresie objętym wsparciem	<p>Czy podmiot wykonuje działalność leczniczą udzielając świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych?</p> <p>Przez udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków</p>	Należy dokonać obliczeń wraz z opisem przyjętych założeń / dane z odwołaniem do konkretnych dokumentów.
----	--	---	---

		publicznych, rozumieć należy sytuację, w której podmiot leczniczy uzyskuje przychody z działalności leczniczej w ramach kontraktu z NFZ, które stanowią nie mniej niż 85% przychodów z działalności leczniczej za ostatni zamknięty rok kalendarzowy.	
2.	Umowy na udzielanie świadczeń	<p>Czy podmiot leczniczy udziela (w określonych przypadkach: będzie udzielać) świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie umowy zawartej z Dyrektorem oddziału wojewódzkiego NFZ o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w adekwatnym dla projektu zakresie?</p> <p>Czy w przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, złożone zostało przez podmiot wykonujący działalność leczniczą zobowiązanie do świadczenia usług najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania usług przez NFZ po zakończeniu realizacji projektu w ramach kontraktu (ze środków publicznych)?</p> <p>W sytuacji, gdy umowy z NFZ obejmują zakres rzeczowy projektu, ale nie obejmują całego okresu realizacji projektu. Należy opisać i wyjaśnić w jaki sposób Wnioskodawca zapewni kontynuację finansowania w całym okresie realizacji inwestycji i trwałości projektu.</p> <p>W przypadku niepodjęcia świadczenia danych usług beneficjent zostanie zobowiązany do zwrotu dofinansowania</p> <p>Spełnienie tego warunku będzie elementem kontroli w czasie realizacji projektu oraz po zakończeniu jego realizacji w ramach tzw. kontroli trwałości.</p>	<p><i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i></p> <p><i>Należy wskazać umowy z NFZ z podaniem: daty zawarcia, okresu obowiązywania i zakresu kontraktu w zakresie zbieżnym z przedmiotem projektu.</i></p> <p><i>Zakres odniesienia musi zgodny z załącznikiem nr 20 do wniosku.</i></p> <p><i>Należy dokonać obliczeń z których wynika struktura przychodów z działalności leczniczej podmiotu leczniczego wraz z opisem przyjętych danych i z odwołaniem do konkretnych dokumentów z których te dane wynikają.</i></p>
3.	Wyłączenie z dofinansowania podmiotów leczniczych kwalifikujących się do wsparcia w ramach POIiŚ	<p>Czy wnioskodawcą nie jest podmiot, który kwalifikuje się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko?</p> <p>Należy powołać się na zapisy SZOOP RPO WP oraz SZOOP POIiŚ.</p>	<p><i>Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i></p>

4.9. Partnerzy i opis zasad partnerstwa

Unia Europejska promuje przedsięwzięcia realizowane przy współpracy wielu podmiotów i zaangażowanie ich w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę projektów.

Celem projektu partnerskiego powinno być osiągnięcie znaczącej wartości dodanej poprzez podział realizacji zadań pomiędzy niezależne podmioty, a także wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów.

Partnerstwo powinno dotyczyć nie tylko uzyskania konkretnego produktu w projekcie, ale również osiągnięcia i utrzymywania rezultatów. Atutami współpracy przy realizacji projektu może być możliwość wymiany informacji, zwiększenie zaangażowania instytucji publicznych i społecznych, lepszego poznania celów i uwarunkowań projektu, objęcie działaniami szerszego terytorium lub grupy społecznej.

Należy dokonać krótkiego opisu partnera projektu, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

W przypadku, gdy projekt realizowany jest z udziałem innych podmiotów, należy scharakteryzować zakres ich zaangażowania oraz kompetencje związane z jego realizacją.

W szczególności należy opisać:

- prawną podstawę współpracy (umowę, porozumienie administracyjne – czy zostały zawarte w drodze procedur określonych w ustawie z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 i zgodnie z Regulaminem konkursu; krótko opisać procedurę wyboru partnera będącego podmiotem spoza sektora finansów publicznych)
- główne prawa i obowiązki partnera (-ów) związane z realizacją projektu, w tym:
 - o zadania dotyczące określenia celów, zakresu i przygotowania inwestycji
 - o procedur wyboru wykonawców
 - o udziału finansowego i zasad rozliczeń pomiędzy partnerami, wykonawcą i IZ RPO
 - o odbiorów
 - o eksploatacji
 - o monitorowania efektów
- kwestie własności i finansowania produktów projektu w okresie wymaganej trwałości projektu (5 lat od rozliczenia końcowego).

4.10. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu

Niniejszy rozdział powinien zawierać informacje służące do ustalenia i oceny, czy wnioskodawca jest w stanie zrealizować projekt oraz ma możliwości zarządzania nim w przyszłości.

- 1) Przede wszystkim należy określić, jaki podmiot będzie zarządzał infrastrukturą powstałą w wyniku realizacji projektu.
Jeżeli będzie to inny niż wnioskodawca podmiot - operator, należy:
 - wyjaśnić przyczyny i korzyści takiego rozwiązania,
 - opisać sposób wyboru podmiotu eksploatującego, jego formę prawną i strukturę własnościową, jak również zakres nadzoru wnioskodawcy,
 - określić formę prawną przekazania funkcji związanych z użytkowaniem danej infrastruktury,
 - wskazać, czy przekazanie będzie bezpłatne czy za odpłatnością.
- 2) W studium należy uzasadnić, w jaki sposób wnioskodawca (lub operator) sprosta wymaganiom związanym z bieżącym utrzymaniem infrastruktury i utrzymaniem celów projektu. Najważniejsze kwestie to:

3. Zdolność do użytkowania projektu należy przeanalizować w kontekście całego okresu referencyjnego, a nie tylko wymaganego okresu trwałości projektu (5 lat od końcowego rozliczenia – art. 71 Rozporządzenia nr 1303/2013).

Przyjęte założenia powinny być zgodne z analizą finansową projektu (np. kosztami wynagrodzeń, zaopatrzenia w materiały, serwisu i obsługi, źródłami finansowania działalności).

4.11. Doświadczenie

Punkt dotyczy doświadczenia wnioskodawcy (partnerów) w zakresie realizacji i rozliczania projektów inwestycyjnych i prowadzeniu działalności związanej z infrastrukturą ochrony zdrowia..

- 1) W odniesieniu do doświadczeń inwestycyjnych, należy skupić się na projektach o podobnej skali skomplikowania pod względem administracyjnym, rozliczeń finansowych i organizacyjnym.

Można zastosować tabelę:

Tytułu projektu (zakres)	Okres realizacji	Wartość całkowita	Źródła dofinansowania
...

- 2) Należy ponadto opisać doświadczenie wnioskodawcy (operatora) w zakresie prowadzenia działalności związanej z zakresem i celami projektu – np. ochrony zdrowia,
- 3) Podawane informacje powinny potwierdzać:
- przygotowanie praktyczne, które będzie niezbędne do danego typu działalności,
 - potencjał do prowadzenia tej działalności w założonej skali,
 - zdolność do uzyskania założonych rezultatów projektu.

Patrz również wymogi opisane w p. 2.1 niniejszej *Instrukcji*.

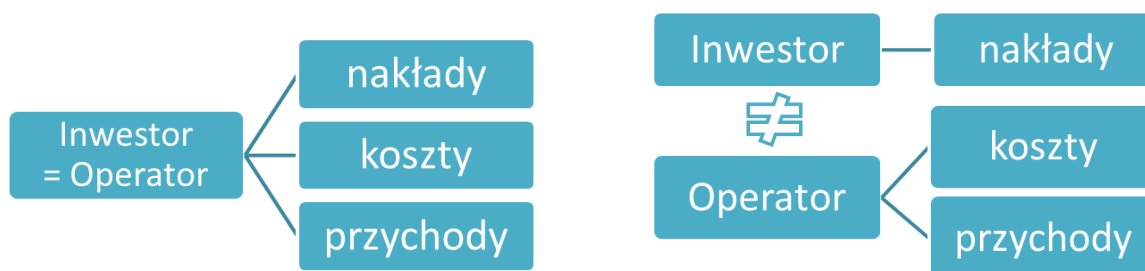
5. Analiza finansowa

Analizę należy przeprowadzić stosując wprost zapisy *Wytycznych MFiR* z 2017 r. i Rozporządzenie 1303/2013.

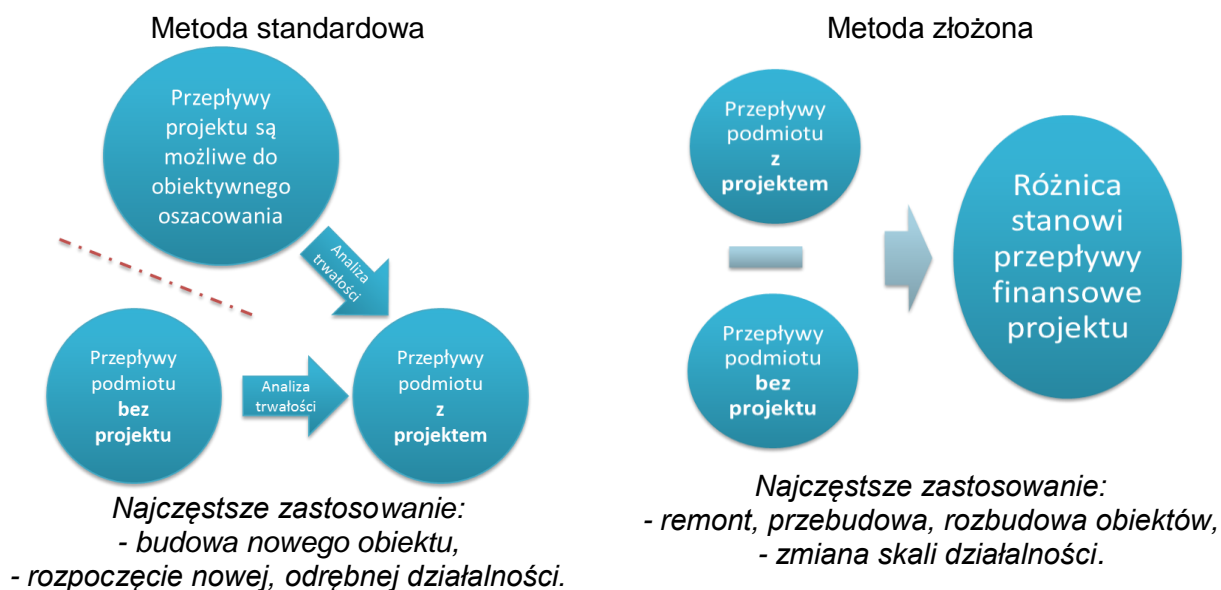
Instytucja Zarządzająca RPO, w celu ujednolicenia zasad i zachowania spójności przygotowywanych analiz, przyjmuje następujące założenia:

1) Metody analiz:

- analiza dokonywana jest zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy właściciel i operator infrastruktury są odrębnymi podmiotami, należy zastosować skonsolidowaną metodę analizy (patrz – podrozdział 7.5 *Wytycznych MIR*); istotne jest przy tym ustalenie zmian przepływów pieniężnych wywołanych realizacją projektu,

- analizę sporządza się przy użyciu metody standardowej lub złożonej. Wybór metody zależy od tego, czy możliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta oraz czy możliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta. Szczegółowe informacje w zakresie wyboru metody opracowania analizy finansowej przedstawiono w *Wytycznych MRiF* (punkt 7.4),

2) Okres analizy:

- prognoza finansowa sporządzana musi być w okresach rocznych (1.01-31.12),
- okres referencyjny powinien być liczony dla 15 rocznych przedziałów, poczynając od roku rozpoczęcia realizacji projektu (np. roku rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od

tej zasady jest sytuacja, w której wniosek o dofinansowanie został sporządzony na etapie, gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie (n, n+1, n+2 ... n+...),” Okres odniesienia uwzględnia fazę inwestycyjną, w tym przygotowawczą i fazę eksploatacji.

- okres referencyjny obejmuje:
 - gospodarka wodno-ściekowa 30 lat,
 - drogi 25 lat,
 - gospodarowanie odpadami 25 lat,
 - transport miejski 25 lat,
 - energetyka 20 lat (15 lat dla OZE),
 - sieci szerokopasmowe 20 lat,
 - infrastruktura biznesu 15 lat,
 - inne: 15 lat - projekty kubaturowe; 10 lat - zakup wyposażenia.
-
- przepływy związane z realizacją projektu (np. nakłady na przygotowanie projektu), poniesione przed rokiem złożenia wniosku o dofinansowanie powinny zostać uwzględnione w analizie w wartościach niezdyskontowanych.

3) Dyskontowanie:

- analiza finansowa oparta jest na metodologii zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych, zgodnie z którą wszystkie przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane, aby odzwierciedlały ich wartość bieżącą,
- w analizach należy stosować ceny stałe tj.
- ceny z roku złożenia wniosku
- o dofinansowanie,,
- dyskontowanie polega na przemnożeniu przepływów z danego roku analizy przez współczynnik dyskonta dla danego roku,
- stopa dyskontowa w analizie finansowej wynosi 4%,
- do obliczeń luki w finansowaniu należy przyjąć współczynniki dyskontowe z dokładnością do 4 miejsc po przecinku, dopuszcza się także użycie standardowych formuł arkuszy obliczeniowych (NPV, IRR).

Wzór na współczynnik dyskontowy:

$$a_t = \frac{1}{(1+r)^t}$$

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa (dla RPO = 4%)

t – bieżący okres dyskontowy

	Wniosek	Realizacja		Eksploatacja											
Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,0000	0,9615	0,9246	0,8890	0,8548	0,8219	0,7903	0,7599	0,7307	0,7026	0,6756	0,6496	0,6246	0,6006	0,5775
Rok n+	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
wsp. dysk.	0,5553	0,5339	0,5134	0,4936	0,4746	0,4564	0,4388	0,4220	0,4057	0,3901	0,3751	0,3607	0,3468	0,3335	0,3207

4) Format tabel:

- jest co do zasady dowolny i zależny od analityka. Tabele powinny uwzględniać przyjęte założenia i metody obliczeniowe oraz umożliwiać:
 - identyfikację nakładów inwestycyjnych, źródeł finansowania, kosztów operacyjnych i ich oszczędności, przychodów i wartości rezydualnej, sald przepływów pieniężnych,
 - ustalenie wymaganych wskaźników dyskontowych, poziomu dochodów generowanych przez projekt i dofinansowania,
 - analizę trwałości,
 - analizę ekonomiczną,
 - analizę wrażliwości.

Zaleca się zastosowanie tabel zgodnych z układem rachunku przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat.

5) Podatek VAT:

- jeżeli podatek VAT może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe – przepływy pieniężne należy podać w cenach netto (bez VAT),
- jeżeli podatek VAT nie może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe oraz stanowi rzeczywisty wydatek podmiotu ponoszącego wydatki - przepływy pieniężne należy podać w cenach brutto (wraz z podatkiem VAT).

6) Wiarygodność danych i prognoz:

- podstawowe zmienne makroekonomiczne dla okresu analizy zawierają *Warianty rozwoju gospodarczego Polski* zamieszczone na stronie MRIF,⁵,
- analizy należy wykonywać kierując się zasadą ostrożnej wyceny,
- podane informacje i dane liczbowe powinny odpowiadać dokumentacji technicznej, obowiązującym normom, cenom rynkowym (netto w przypadku kiedy podatek VAT nie jest kwalifikowany lub brutto w przypadku przeciwnym) i danym statystycznym,
- analizy powinny być wiarygodne, tzn. przedstawiać rzetelne i realne szacunki oparte o należyście opisaną i uzasadnioną metodologię.

7) Zastrzeżenia IZ RPO:

- w ramach RPO rezerwy tworzone na pokrycie wydatków inwestycyjnych nie są kwalifikowane, bez względu na uzasadnienie,
- w analizie finansowej można pominąć zmiany kapitału obrotowego,
- w ramach RPO nie stosuje się rozwiązania przewidzianego w art. 61 ust. 6 Rozporządzenia nr 1303/2013; potencjalne dochody projektu są określone z góry w wyniku obliczenia zdyskontowanego dochodu projektu.

Jeżeli analizy finansowe nie spełniają ww. przesłanek, IZ RPO może zakwestionować poprawność studium wykonalności projektu.

5.1. Harmonogram realizacji

Należy przedstawić informacje na temat terminów rozpoczęcia, czasu trwania i terminów zakończenia kluczowych faz realizacji projektu, terminów odbiorów częściowych i końcowego oraz końcowego rozliczenia projektu.

Harmonogram powinien uwzględniać czas trwania poszczególnych etapów, zastosowaną technologię, ryzyko opóźnień (np. wynikających z protestów podczas procedur o udzielenie zamówień publicznych lub warunków atmosferycznych, czasu trwania procedur pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego, umów na realizację świadczeń w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej itd.).

⁵ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-ministra-infrastruktury-i-rozwoju-w-zakresie-zagadnien-zwiazanych-z-przygotowaniem-projektow-inwestycyjnych-w-tym-projektow-generujacych-dochod-i-projektow-hybrydowych-na-lata-2014-2020-1/>

Należy również przestrzegać ostatecznych terminów kwalifikowalności kosztów oraz ostatecznych terminów rozliczenia projektów określonych odrębnie przez IZ RPO. W studium zaleca się przedstawienie terminarza realizacji w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego (np. wykres Gantta, wykres analizy sieciowej z oznaczeniem elementów krytycznych).

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

5.2. Nakłady inwestycyjne i wydatki kwalifikowane

W punkcie tym należy scharakteryzować nakłady inwestycyjne wymagane do realizacji projektu, czyli zgodnie z wymogami Wytycznych kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP z uwzględnieniem zapisów szczegółowych dla konkursu w zakresie rewitalizacji, w tym:

- a) kwalifikowane do dofinansowania na zasadach ogólnych wydatki netto,
- b) wydatki niekwalifikowane:
 - niekwalifikowany podatek VAT (od wydatków kwalifikowanych),
 - niekwalifikowane wydatki netto (czego dotyczą i ich wartość)
 - podatek VAT (od niekwalifikowanych wydatków netto).

Zaleca się przedstawienie tabeli z wartościami wydatków na poszczególne zadania w poszczególnych latach realizacji projektu.

- 1) Należy opisać zasady rozliczeń VAT odnośnie nakładów inwestycyjnych oraz przepływów operacyjnych projektu.
- 2) W przypadku projektów partnerskich nakłady inwestycyjne należy scharakteryzować z podziałem na poszczególnych partnerów.
- 3) **W przypadku, gdy projekt należy do kategorii generujących dochody na podstawie art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 należy podać wartości:**
 - nakładów kwalifikowanych na zasadach ogólnych,
 - oszacowanych dochodów,
 - wydatków kwalifikowanych po korekcie o wartość generowanych dochodów,
 - wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych oraz ze względu na generowane dochody).

Wydatki kwalifikowane	Wydatki niekwalifikowane
- zgodne z zasadami ogólnymi i skorygowane o wartość generowanych dochodów	- na zasadach ogólnych (np. VAT, roboty niezwiązane z termomodernizacją) - skorygowane o wartość dochodów („luka w finansowaniu”)

- 1) **W przypadku, gdy projekt będzie dofinansowany na podstawie przepisów o pomocy publicznej, należy podać wartości:**
 - wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych,
 - wydatków kwalifikowanych po korektach wynikających ze szczególnych zasad pomocy publicznej, ze wskazaniem sposobu ustalenia ich wartości zgodnie z wymogami właściwego programu pomocowego,
 - wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych oraz ze względu na wartość „inwestycji referencyjnej”).

2) W przypadku projektów objętych łącznie zasadami pomocy publicznej oraz dotyczącymi rozliczania dochodów, należy równolegle podać wartości:

- wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych, skorygowanych o wartość przewidywanych dochodów,
- wydatków kwalifikowanych i dofinansowania po korektach wynikających z przepisów o pomocy publicznej, ze wskazaniem sposobu ustalenia ich wartości zgodnie z wymogami właściwego programu pomocowego,
- wydatków niekwalifikowanych (w tym: na zasadach ogólnych, wynikających z oszacowanych dochodów oraz ze względu na korekty dotyczące danego rodzaju pomocy publicznej).

Powyższe dotyczy przedsiębiorstw **innych niż małe i średnie** ubiegających się m.in. o następujące rodzaje pomocy publicznej (według Rozporządzenia KE nr 651/2014):

- art. 14 Regionalna pomoc inwestycyjna,
- art. 36 Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych,
- art. 38 Pomoc inwestycyjna na środki wspierające efektywność energetyczną,
- art. 46 Pomoc inwestycyjna na zakład produkcyjny w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych.

Ostateczna kwota dofinansowania (w zł) powinna być w takim przypadku wartością mniejszą spośród ustalonych na zasadach „luki” oraz ze względu na pomoc publiczną.

W przypadku projektów objętych w części pomocą publiczną poziom dofinansowania powinien być ustalany:

- dla części objętej pomocą według regulacji prawnych właściwych dla pomocy publicznej,
- dla części projektu nie objętej pomocą publiczną według zasad ogólnych lub metodą luki w finansowaniu (jeśli dotyczy).

5.2.1. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem zasad pomocy publicznej

Jeżeli dla danego zakresu projektu przepisy o pomocy publicznej wymagają szczególnego rodzaju korekty wydatków kwalifikowanych to w tym punkcie studium należy przedstawić stosowane wyliczenia wraz z uzasadnieniem.

Przykładowo w zakresie pomocy regionalnej (art. 14 Rozporządzenia KE nr 651/2014):

- na zasadniczą zmianę procesu produkcji - koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych;
- na dywersyfikację istniejącego zakładu - koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200 % wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac;
- dla przedsiębiorstw innych niż małe i średnie – wydatki na wartości niematerialne i prawne są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów inwestycji początkowej.

5.2.2. Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem wartości dochodów netto generowanych przez projekt

Obliczanie poziomu dofinansowania w związku z występowaniem dochodów określonych w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 dotyczy projektów:

- a) których całkowity kwalifikowalny koszt przekracza 1 000 000 Euro⁶,

⁶ Kursy publikowane są na stronie <http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/kursy-eur/845-kurs-euro-do-okreslania-limitow-kwotowych-kosztow-kwalifikowalnych>

- b) w których zdyskontowane przychody (i oszczędności) są wyższe od kosztów operacyjnych (bez amortyzacji),
- c) dla których wsparcie w ramach programu **nie stanowi**:
 - pomocy de minimis,
 - zgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa (np. udzielanej na podstawie art. 40, 41 Rozporządzenia KE nr 651/2014 dla MŚP),
 - zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

W naborze wniosków na rewitalizację kwestia dochodów dotyczyć więc może inwestycji:

- a) nieobjętych pomocą publiczną, o wartości pow. 1 mln euro i które, mają zdolność do generowania nadwyżki finansowej,
- b) inwestycji, które nie korzystają z wyłączenia wskazanego w art. 61 ust. 8 lit. c) Rozporządzenia UE nr 1303/2013.

Obliczanie luki w finansowaniu

Do celów ustalenia luki w finansowaniu, *zdyskontowany dochód operacji obliczany jest poprzez odliczenie zdyskontowanych kosztów od zdyskontowanego przychodu i - w stosownych przypadkach - przez dodanie wartości rezydualnej inwestycji.*

- art. 15 ust. 1 Rozporządzenia nr 480/2014

W studium wykonalności należy przedstawić dane (w formie tabelarycznej) oraz wyniki ustalenia, czy projekt generuje dochody netto w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1303/2013, w celu obliczenia luki w finansowaniu projektu.

W zakresie ww. obliczeń **należy stosować wprost zasady określone w Wytycznych MRIF** (podrozdział 7.7).

W przypadku projektów częściowo objętych pomocą publiczną do części nie objętej tą pomocą należy zastosować odpowiednio zasady dotyczące ustalania poziomu dofinansowania w oparciu o metodę luki w finansowaniu.

Do celów analizy dochodów generowanych przez projekt niezbędne jest wcześniejsze ustalenie następujących przepływów finansowych dla projektu:

Przepływy:	Uwagi:	Charakter:
– nakłady inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> – wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację – bez rezerw na nieprzewidziane wydatki – podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe, nie powinien być uwzględniony 	wydatek „-”
– koszty operacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – bez amortyzacji – należy uwzględnić niezbędne nakłady odtworzeniowe i remontowe 	wydatek „-”
– oszczędności kosztów	<ul style="list-style-type: none"> – traktowane jak przychody – można pominąć oszczędności do wysokości zmniejszenia dotacji na działalność operacyjną 	wpływ „+”

– przychody	– w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 – <i>przychód nie obejmuje transferów z budżetów krajowych lub regionalnych ani z krajowych publicznych systemów ubezpieczeń (art. 15 Rozporządzenia nr 480/2014) - przychodem nie jest np. subwencja oświatowa</i>	wpływ „+”
– wartość rezydualna	– <i>tylko jeśli jest dodatnia</i>	wpływ „+”

IZ RPO nie wymaga ustalenia i uwzględnienia w analizie zmian wartości kapitału obrotowego.

Algorytm przedstawiający sposób obliczania wskaźnika luki w finansowaniu w projekcie, zgodny z *Wytocznymi MRIF* jest następujący:

- 1) Określenie wskaźnika luki w finansowaniu (R):

$$R = \frac{(DIC - DNR)}{DIC}$$

gdzie:

- DIC – suma zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu
- DNR – suma zdyskontowanych dochodów projektu (*przychody + oszczędności – koszty operacyjne + wartość rezydualna*).

- 2) Określenie kosztów kwalifikowalnych skorygowanych o wskaźnik luki w finansowaniu (EC_R):

$$EC_R = EC \times R$$

gdzie:

- EC – koszty kwalifikowalne (*niezdyskontowane*).

Uwaga! We wniosku o dofinansowanie, jako wydatki kwalifikowane w tab. D.3, należy uwzględnić wartości skorygowane o wskaźnik luki w finansowaniu.

- 3) Określenie (maksymalnej możliwej) dotacji UE:

$$Dotacja_{UE} = EC_R \times MaxCR_{pa}$$

gdzie:

- $Max CR_{pa}$ – maksymalna wielkość współfinansowania określona dla osi priorytetowej.

Dofinansowanie przy zastosowaniu ryczałtowych stawek dochodów

Dla inwestycji z zakresu rewitalizacji nie przewidziano możliwości zastosowania ryczałtowych rozliczeń dochodów.

5.2.3. **Wyliczanie wydatków kwalifikowanych z uwzględnieniem pomocy publicznej oraz dochodów generowanych przez projekt**

Zgodnie z wyjaśnieniami Ministerstwa Rozwoju, które publikowane są przy Wytocznych dotyczących projektów generujących dochody, realizowanych przez przedsiębiorstwo inne niż małe i średnie zachodzi konieczność kalkulacji tzw. „luki w finansowaniu” (art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013). W takiej sytuacji wydatki dotyczące projektu powinny zostać skorygowane o dochody, które projekt wygeneruje w okresie referencyjnym. W przypadku rewitalizacji dotyczy to m.in. następujących rodzajów pomocy publicznej:

- art. 14 Regionalna pomoc inwestycyjna,
- art. 36 Pomoc inwestycyjna umożliwiającą przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych,
- art. 38 Pomoc inwestycyjna na środki wspierające efektywność energetyczną,
- art. 46 ust. 2 Pomoc inwestycyjna na zakład produkcyjny w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych.

Zasady opisane w niniejszym punkcie mają zastosowanie w przypadku, gdy łącznie spełnione są następujące warunki:

- beneficjentem jest **duży** przedsiębiorca,
- podstawa udzielenia pomocy publicznej nie korzysta z wyłączenia opisanego w art. 61 ust. 8 lit. c) Rozporządzenia UE nr 1303/2013,
- wartość wydatków kwalifikowanych (na zasadach ogólnych) **> 1 000 000 euro**,
- zdyskontowane przychody > zdyskontowane koszty operacyjne (bez amortyzacji).

Metodologia obejmuje następujące etapy:

1) obliczenie dofinansowania na zasadach dochodów generowanych przez projekt (D_{dochody}), zgodnie z art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013, co wymaga obliczenia:

- wartości wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}),
- poziomu luki w finansowaniu (R),
- obliczeniu wartości dofinansowania dla wydatków kwalifikowanych skorygowanych o dochody ($D_{\text{dochody}} = 85\% \times WK_{\text{RPO}} \times R$),

Szczegółowe zasady obliczeń i prezentacji danych dotyczących metody dochodów opisane zostały w p. 5.1.2 niniejszej Instrukcji.

2) obliczenie maksymalnej możliwej do udzielenia pomocy publicznej (D_{PP}) zgodnie z właściwym przepisem Rozporządzenia KE nr 651/2014, co wymaga obliczenia:

- wydatków kwalifikowanych pomniejszonych zgodnie z wymogami dla danego rodzaju pomocy,
- maksymalnej wartości dofinansowania na zasadach pomocy publicznej ($D_{\text{PP}} = WK_{\text{PP}} \times \%$)

3) wybór wartości mniejszej z wyliczonych powyżej. Wartość dofinansowania we wniosku nie może przekraczać mniejszej z wartości ustalonej metodą obliczenia dochodów albo metodą obliczenia pomocy publicznej (dofinansowanie = $\min\{D_{\text{dochody}}; D_{\text{PP}}\}$).

Do prezentacji danych zaleca się wykorzystać tabelkę:

L.p.	Obliczenie dofinansowania na zasadach dochodów generowanych przez projekt (D_{dochody})		Obliczenie maks. możliwej do udzielenia pomocy publicznej (D_{PP})	
	art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013		Rozporządzenie KE nr 651/2014	
a)	wartość wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}): zł	wydatki kwalifikowane pomniejszone o korekty wynikające z przepisów o pomocy publicznej ($WK_{\text{PP}} = WK_{\text{RPO}} - K_{\text{PP}}$): zł
b)	luka w finansowaniu (R): %		
c)	wartość dofinansowania dla wydatków kwalifikowanych zł	wartość dofinansowania na zasadach pomocy publicznej zł

	skorygowanych o dochody ($D_{\text{dochody}} = 85\% \times WK_{RPO} \times R$)		($D_{PP} = WK_{PP} \times \dots\%$):	
Wartość mniejsza $\min\{D_{\text{dochody}}; D_{PP}\}$ to:				

Przykład:

Wydatki całkowite, kwalifikowane zgodnie z zasadami ogólnymi (wytyczne programowe) na realizację projektu przez dużego przedsiębiorcę wynoszą 10 000 000 zł.

„Luka w finansowaniu”: 65 %

L.p.	Obliczenie dofinansowania na zasadach dochodów generowanych przez projekt (D_{dochody})		Obliczenie maks. możliwej do udzielenia pomocy publicznej (D_{PP})	
	art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013		art. 14 ust. 7 i 8 Rozporządzenia KE nr 651/2014	
a)	wartość wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}):	10 000 000 zł	wartość wydatków kwalifikowanych na zasadach ogólnych (WK_{RPO}):	10 000 000 zł
b)	luka w finansowaniu (R):	65 %	wydatki kwalifikowane pomniejszone o korekty wynikające z przepisów o pomocy publicznej ($WK_{PP} = WK_{RPO} - K_{PP}$):	6 000 000 zł
c)	wartość dofinansowania dla wydatków kwalifikowanych skorygowanych o dochody ($D_{\text{dochody}} = 85\% \times WK_{RPO} \times R$)	5 525 000 zł	wartość dofinansowania na zasadach pomocy publicznej ($D_{PP} = WK_{PP} \times 50\%$):	3 000 000 zł
5 525 000 zł > 3 000 000 zł				
Wartość mniejsza $\min\{D_{\text{dochody}}; D_{PP}\}$ to: 3 000 000 zł.				

W takim przypadku dofinansowanie nie może przekroczyć kwoty 3 000 000 zł.

5.2.4. Mechanizm wyliczania „zysku operacyjnego”

Dofinansowanie dla projektów, które udzielane będzie na podstawie przepisów Rozporządzenia KE nr 651/2014:

- art. 46 Pomoc inwestycyjna na sieci dystrybucji w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych Rozporządzenia KE nr 651/2014,
- art. 53 Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o kwocie wsparcia przekraczającej 2 mln euro,
- art. 55 Pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną o kwocie wsparcia przekraczającej 2 mln euro,
- art. 56 Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną.

wymaga zastosowania tzw. mechanizmu wyliczania „zysku operacyjnego”. Weryfikacja „zysku” dotyczy wszystkich rodzajów beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie na podstawie ww. przepisów.

„Kwota pomocy nie przekracza różnicy między kosztami kwalifikowalnymi a zyskiem operacyjnym z inwestycji.

Zysk operacyjny odlicza się od kosztów kwalifikowalnych ex ante, na podstawie rozsądnych prognoz, albo przy użyciu mechanizmu wycofania.”

W celu ustalenia wysokości wsparcia w ramach ww. rodzajów pomocy należy:

- 1) Ustalić wartość zdyskontowanych przychodów projektu (zgodnie z zasadami określonymi w punkcie *Instrukcji* dot. przychodów projektu).
- 2) Ustalić wartość zdyskontowanych kosztów projektu (zgodnie z zasadami określonymi w punkcie *Instrukcji* dot. kosztów projektu). W obliczeniach „zysku” uwzględnia się koszty operacyjne bez amortyzacji nakładów inwestycyjnych, a także dodatkowo amortyzację nakładów odtworzeniowych oraz koszty finansowania inwestycji (o ile występują).
- 3) Okres prognozy finansowej powinien obejmować fazę inwestycyjną oraz czas amortyzacji nakładów inwestycyjnych.
- 4) Ustalić wynik różnicy pomiędzy sumą zdyskontowanych przychodów a sumą zdyskontowanych kosztów projektu, dla całego okresu referencyjnego analizy.
- 5) Jeżeli wynik ww. różnicy jest większy od „0” to projekt generuje zysk operacyjny. Jego wartość należy odjąć od wydatków kwalifikowanych projektu.
- 6) Dofinansowanie projektu nie może przekroczyć różnicy pomiędzy kosztami kwalifikowanymi a wygenerowanym zyskiem operacyjnym (**Kwota pomocy \leq EC – ZO**).
- 7) Następnie należy sprawdzić czy **wyliczona kwota pomocy nie przewyższa kwoty maksymalnego dofinansowania z SzOOP w ramach danego Działania/Poddziałania (max % x koszty kwalifikowalne), a w przypadku wystąpienia takiej sytuacji przyjąć niższą kwotę i niższy % dofinansowania.**
- 8) Dla projektów, które wymagają zastosowania metody „zysku operacyjnego” nie stosuje rozliczania generowanych dochodów na podstawie art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013.

Przykładowa tabela obliczeń „zysku operacyjnego”

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	(...)
Przychody operacyjne:				
Koszty:				
– operacyjne (bez amortyzacji nakładów inwestycyjnych)				
– amortyzacja nakładów odtworzeniowych				
– koszty finansowe inwestycji				
Zysk operacyjny (przychody – Σ kosztów)				
Zdyskontowany zysk operacyjny (stopa dysk. 2,85%)				
Σzdyskontowanych zysków operacyjnych (ZO)				

Zysk operacyjny wylicza się ex ante na podstawie rozsądnych prognoz i co do zasady nie ustala się go ponownie (za wyjątkiem aktualizacji stopy dyskontowej). Jednak każdorazowo przy zmianie kosztów kwalifikowalnych (w tym również po podpisaniu umowy o dofinansowanie) konieczne jest ponowne wyliczenie kwoty pomocy poprzez odjęcie zysku operacyjnego od kosztów kwalifikowalnych i przyrównanie do maksymalnego poziomu dofinansowania dla danego działania RPO.

Jeżeli **zysk operacyjny $<$ 0**, kwota pomocy będzie się odnosiła jedynie do kosztów kwalifikowalnych projektu (**Kwota pomocy = EC \times MaxCRpa**).

Do dyskontowania przepływów w obliczeniach „zysku operacyjnego” należy zastosować stopę dyskontową podaną na stronie UOKiK https://www.uokik.gov.pl/stopa_referencyjna_i_archiwum.php. W 2018 r. wynosi ona 2,85 % (1,85% stopa referencyjna + 1 p.p.).

Przykład

Projekt dotyczy rozbudowy infrastruktury lokalnej. Realizowany będzie przez przedsiębiorstwo inne niż małe i średnie. Projekt podlega rygorom art. 56 Rozporządzenia KE nr 651/2014 (zysk operacyjny).

Wartość wydatków kwalifikowanych, zgodnie z zasadami ogólnymi wynosi 5,2 mln zł.

Zgodnie z analizą finansową:

- zdyskontowane przychody dla 20 letniego okresu referencyjnego wyniosą 1,2 mln zł,
- zdyskontowane koszty operacyjne wyniosą 1 mln zł.

Zysk operacyjny w rozumieniu art. 56 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014 wynosi 0,2 mln zł (czyli 1,2 mln zł - 1 mln zł = 0,2 mln zł).

Zgodnie z art. 56 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014 dofinansowanie nie może przekroczyć kwoty 5 mln zł (5,2 mln – 0,2 mln = 5 mln).

Następnie należy sprawdzić warunki dofinansowania na zasadach ogólnych, tj.
 $5,2 \text{ mln zł} \times 85 \% = 4\,420\,000,00 \text{ zł}$

dofinansowanie wg zasad ogólnych		dofinansowanie wg „zysku operacyjnego”
EC × MaxCRpa		EC – ZO
5,2 mln zł × 85 %		5,2 mln – 0,2 mln
4 420 000,00 zł	<	5 000 000,00 zł.

Dofinansowanie dla projektu nie może przekroczyć kwoty 4 420 000,00 zł ustalonej według zasad ogólnych (wartość mniejsza spośród porównywanych).

5.3. Źródła finansowania

W punkcie tym powinien znaleźć się opis wszystkich źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych projektu.

Należy jednoznacznie wskazać, o jaką kwotę i poziom % dofinansowania z EFRR w ramach RPO ubiega się wnioskodawca. Należy uwzględnić dofinansowanie z budżetu państwa – jeśli dotyczy. Zaleca się przedstawienie montażu finansowanego projektu w formie tabeli **(z ewentualnym podziałem na wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane)**.

Przykład:

Nazwa źródeł finansowania wydatków	Wydatki razem		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
	zł	%	zł	zł	zł
Środki wspólnotowe (EFRR)					
Krajowe środki publiczne, w tym:					
budżet państwa (nazwa dysponenta)					
budżet jst (nazwa)					
inne środki publiczne (nazwa funduszu/podmiotu)					
Prywatne (nazwa funduszu/podmiotu)					

Suma źródeł finansowania musi być równa wartości nakładów inwestycyjnych.

Poziom i wartość wnioskowanego dofinansowania powinny być zgodne z zapisami SZOOP, ogłoszeniem o konkursie oraz przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej/ de minimis (jeśli dotyczy).

W przypadku finansowania wkładu własnego za pomocą kapitału obcego (kredytów, pożyczek, emisji papierów dłużnych itd.), należy określić podstawowe zakładane parametry: wartość, waluta, oprocentowanie (stałe czy zmienne), okres spłaty, okres karencji, prowizja, rodzaj spłat (miesięcznie, kwartalnie, rocznie).

Jeżeli inwestycja będzie finansowana ze środków innych podmiotów, w studium należy opisać:

- podstawę prawną - umowę o udzieleniu dotacji, ,
- przedmiot dofinansowania – np. 20 tys zł na zakup tomografu,
- warunki przyznania takiego dofinansowania, tj. czy w umowa o udzieleniu dotacji zawiera zapisy dotyczące zastrzeżeń możliwości łączenia tej dotacji ze środkami europejskimi.
- odpowiednio uwzględnić ww. środki w montażu finansowym projektu (w studium i we wniosku o dofinansowanie).

5.4. Koszty operacyjne

Koszty operacyjne - dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczania wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty eksploatacji i utrzymania (np. wynagrodzenia, surowce, elektryczność), koszty administracyjne i ogólne, koszty związane ze sprzedażą i dystrybucją. Przy określaniu kosztów operacyjnych na potrzeby analizy projektu nie należy uwzględniać pozycji, które nie powodują rzeczywistego wydatku pieniężnego, nawet jeżeli są one zazwyczaj wykazywane w bilansie lub w rachunku zysków i strat. Do kosztów operacyjnych nie należy zatem zaliczać kosztów amortyzacji oraz rezerw na nieprzewidziane wydatki. Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty finansowania (np. odsetki od kredytów). Podatki bezpośrednie (m.in. podatek dochodowy) powinny być uwzględniane jako koszt wyłącznie w ramach analizy trwałości. Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu razem z kosztami operacyjnymi należy ująć również nakłady odtworzeniowe związane z elementami infrastruktury, o okresie użytkowania krótszym niż okres odniesienia analizy.

Koszty dotyczące projektu należy oszacować lub ustalić w wyniku porównania kosztów działalności bez realizacji projektu i po realizacji projektu, w odpowiednim okresie referencyjnym.

Do najczęściej spotykanych kategorii kosztów operacyjnych, które zaleca się przeanalizować, należą:

- zużycie materiałów
- zużycie energii
- koszty innych mediów (woda, ścieki, komunikacja telefoniczna, łącza internetowe)
- wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników
- usługi remontowe (odtworzeniowe)
- transport
- kontrola jakości
- zarządzanie
- opłat
- ubezpieczeń majątkowych
- pozostałe.

Zgodnie z obowiązującą zasadą kasową koszty należy podawać tylko wtedy, gdy następuje przepływ środków pieniężnych, czyli ponoszone są wydatki. W analizie **nie należy uwzględniać:**

- spadku wartości i amortyzacji – w ich miejsce należy przewidzieć koszty remontowe (odtworzeniowe) w planowanych latach poniesienia wydatków
- rezerw na przyszłe odnowienie majątku lub na zdarzenia warunkowe.

Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty kapitałowe (np. odsetki od kredytów).

Dla każdej kategorii kosztów wymagane jest **szczegółowe uzasadnienie przyjętych założeń**, które powinno być poparte np.:

- danymi historycznymi oraz doświadczeniem wnioskodawcy,
- informacjami wynikającymi z dokumentacji technicznej (np. zapotrzebowanie na energię, zużycie materiałów, przeglądy techniczne, trwałość),
- założeniami dotyczącymi planowanej działalności i organizacji pracy (liczba pracowników, wynagrodzenia),
- fizycznym i technologicznym zużyciem środków trwałych,
- wymogami i procedurami medycznymi z odniesieniem do określonych przepisów prawa,
- wpływem na efektywność kosztową,
- wymaganą częstotliwością napraw i remontów,

Jeżeli projekt związany jest z emisją zanieczyszczeń do środowiska, należy zapewnić realizację zasady „zanieczyszczający płaci”.

Oszczędności

Sytuacja, gdy skutek realizacji projektu koszty ulegają zmniejszeniu, wymaga szczególnego uwzględnienia w analizie.

Oszczędności kosztów operacyjnych wygenerowane przez daną operację, z wyjątkiem oszczędności kosztów wynikających z wdrożenia środków w zakresie efektywności energetycznej, traktuje się jako dochód, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

5.5. Analiza popytu

Należy w tym miejscu przedstawić szacunek liczby użytkowników infrastruktury projektu oraz zakres oferowanych usług (nowych lub dotychczasowych, ale z wykorzystaniem nowej infrastruktury).

Analiza powinna być ściśle powiązana z częścią diagnostyczną studium, w zakresie:

- sytuacji demograficznej, epidemiologicznej, diagnozy i skali występowania problemów społecznych,
- obecnego poziomu oferowanych usług (w zakresie przedmiotu projektu: lokalizacji, wyposażenia i jakości obiektów, miejsc, obszarów),
- charakterystyki odbiorców, do których adresowane są zadania opisane w projekcie
- potrzeb i oczekiwań odbiorców
- konkurencji ze strony innych placówek
- dostępności cenowej i poziomu cen na rynku.

Zaplanowany popyt będzie również odzwierciedlony we wskaźnikach rezultatu przedsięwzięcia.

Należy dołożyć starań, aby założenia co do zakresu planowanych usług były oszacowane realnie i były możliwe do osiągnięcia przez wnioskodawcę / operatora.

Popyt należy oszacować w sposób szczególnie staranny, gdyż:

- będzie on monitorowany przez wskaźniki rezultatu (brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może być związany z koniecznością zwrotu udzielonej dotacji)
- brak zainteresowania ofertą ze strony odbiorców może zagrozić opłacalności i trwałości przedsięwzięcia.

Informacje na temat spodziewanego popytu należy podać zgodnie z wymogami i metodologią przedstawioną w *Wytycznych MIR* z 2015 r.

5.6. Przychody

Niniejszy punkt dotyczy projektów, dla których przewiduje się odpłatne świadczenie usług lub sprzedaż towarów (np. biletów, wynajmu powierzchni, usług wodnych, opłat parkingowych itd.) związanych z realizacją i funkcjonowaniem projektu. W przypadku braku przychodów należy o tym jednoznacznie poinformować.

Należy przedstawić zapisy dot.:

1. udzielania świadczeń (m.in. wykorzystania kupowanego sprzętu) poza finansowaniem w ramach NFZ (na zasadach komercyjnych),
2. ich zakresu i skali przychodów w odniesieniu do zakresu objętego projektem.
3. udział procentowy przychodów ze świadczenia usług komercyjnych w odniesieniu do przychodów ogółem z infrastruktury objętej projektem.

Z uwagi na charakter działalności, która będzie prowadzona należy ponownie przeanalizować możliwość odzyskania podatku VAT na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie.

Przychody to:

wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi (...) uzyskane w okresie odniesienia.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

(...) należy uwzględnić zarówno wkład ze strony nowych użytkowników, jak i dodatkowe wkłady ze strony już istniejących użytkowników nowej lub rozszerzonej usługi lub infrastruktury.

- art. 16 Rozporządzenia nr 480/2014

Podczas analizy potencjalnych przychodów projektu należy zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje niepełnej identyfikacji lub nierzetelnej prognozy przychodów w tym ryzyko zwrotu części wypłaconej dotacji określony w rozdziale 11 *Wytycznych MRIF* z 2017 r.

Wśród kategorii przychodów należy wyróżnić:

- przychody spełniające przesłanki art. 61 Rozporządzenia Rady (UE) nr 1303/2013; przychody te będą stanowiły element uwzględniany w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt
- przychody uzyskiwane w trakcie realizacji inwestycji (tzw. przychody incydentalne, np. ze sprzedaży drewna z niezbędnych do wycięcia dla realizacji projektu drzew, ze sprzedaży złomu, gruzu z rozbiórki, z reklam instalowanych na placu budowy); przychody te nie są uwzględniane w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt. Ich wartość pomniejsza wprost kwotę wydatków kwalifikowanych.

W zakresie ochrony zdrowia przychodami mogą być np.:

- opłaty za wynajem sal, powierzchni do prowadzenia działalności gospodarczej np. gastronomicznej, automaty do kawy, apteka, prywatne usługi medyczne..
- opłaty za zajęcia, zabiegi, usługi, przychody z tytułu opieki i leczenia, które nie są finansowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- opłaty za parkowanie,
- wynajem powierzchni reklamowej,

Przychodami nie będą:

- wpływy związane z np. dotacjami JST, budżetu państwa przekazywane na świadczenie usług zdrowotnych w ramach publicznego systemu - nawet jeżeli ich wysokość jest kalkulowana w odniesieniu do konkretnej liczby świadczonych usług lub osób korzystających z danej infrastruktury
- przychody z tytułu realizacji świadczeń objętych kontraktami z NFZ, które są finansowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- darowizny, które nie stanowią przychodu w rozumieniu niniejszej *Instrukcji*.

Wpływy tego typu należy uwzględnić w analizie finansowej trwałości projektu.

Podczas analizy potencjalnych przychodów projektu należy zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje niepełnej identyfikacji lub nierzetelnej prognozy przychodów w tym ryzyko zwrotu części wypłaconej dotacji określony w rozdziale 11 *Wytycznych MIR z 2015 r.*

Przychody w czasie realizacji inwestycji

Kwalifikowalne wydatki danej operacji, które mają być dofinansowane z EFSI, są pomniejszane o dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania operacji, wygenerowany bezpośrednio wyłącznie podczas jej wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. W przypadku, gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów inwestycji.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

Jeżeli podczas realizacji projektu wnioskodawca spodziewa się uzyskać przychody, należy opisać, czego one dotyczą oraz określić ich przewidywaną wartość. Mogą one dotyczyć np.:

- sprzedaży ziemi, gruzu,
- drewna z wycinki,
- złomu z rozbiórki,
- udostępnienia powierzchni reklamowej na ogrodzeniu placu budowy itd.

Od wydatków kwalifikowanych odejmowany powinien być tylko dochód, a więc przychody po odjęciu kosztów ich uzyskania.

Przykład

W związku z realizacją remontu i rozbudowy obiektu podmiotu leczniczego, który mieści się w zabytkowym zespole pałacowym, konieczna jest wycinka drzew. Wartość pozyskanego drewna oszacowano na 1700 zł, natomiast koszty wynoszą: 1200 zł – koszty opłat administracyjnych za wycinkę, 200 zł – koszty robocizny.

W tym przypadku wydatki kwalifikowane projektu należy obniżyć o 300 zł, t.j. $1700 - (1200 + 200) = 300$ zł.

5.7. Wartość rezydualna

Wartość rezydualna odzwierciedla potencjalne korzyści finansowe, które mogą być osiągnięte w czasie wykraczającym poza okres analizy.

W przypadku gdy przewidziany czas użytkowania aktywów danej operacji przekracza okres odniesienia, ich wartość rezydualna jest określana przez obliczenie wartości zaktualizowanej netto przepływów pieniężnych w pozostałych latach trwania operacji (...).

Wartość rezydualna inwestycji jest włączona do obliczeń zdyskontowanego dochodu operacji jedynie wówczas, gdy przychody przewyższają koszty.

- art. 18 Rozporządzenia nr 480/2013

Wartość rezydualna występuje w ostatnim roku analizy.

Należy ją obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$Wr = CF_{n+...} \times i$$

gdzie:

$CF_{n+...}$ – to przepływy pieniężne (dla ostatniego roku analizy: $n+...$),

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny.

Uwaga:

- 1) Wartość rezydualna wystąpi tylko jeśli przepływy ostatniego roku analizy (CF_{n+14}) będą dodatnie.
- 2) W ostatnim roku analizy nie należy zaniżać przychodów ani zawyżać kosztów operacyjnych. Nakłady odtworzeniowe i remontowe w ostatnim roku analizy nie powinny przekraczać średniej tych nakładów w pozostałych latach okresu referencyjnego.
- 3) Liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny wymaga konkretnego uzasadnienia. Ustalenia najlepiej poprzeć analizą umorzenia wartości środków trwałych, z uwzględnieniem:
 - rodzaju aktywów,
 - intensywności eksploatacji,
 - stawek amortyzacyjnych,
 - ponoszonych nakładów odtworzeniowych i remontowych.
- 4) Do obliczeń luki w finansowaniu wartość rezydualną przyjmuje się zdyskontowaną współczynnikiem dyskonta dla ostatniego roku okresu referencyjnego.
- 5) Wartości rezydualnej nie uwzględnia się w analizie trwałości finansowej.

Przykład:

Projekt polega na przebudowie szpitala. Początkowa wartość środków trwałych wynosi 5 mln zł. Saldo przepływów pieniężnych dla ostatniego roku ($n+14$) wynosi 100 tys. zł.

Roczne umorzenie wartości środków trwałych, z uwzględnieniem wymogów określonych w niniejszej Instrukcji ustalono na poziomie 5 %. Umorzenie przedstawia się następująco:

$n+...$	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wartość środków trwałych (mln zł)	realizacja inwestycji	5,0	4,8	4,5	4,3	4,0	3,8	3,5	3,3	3,0	2,8	2,5	2,3	2,0	

Przewidywany okres użytkowania infrastruktury wynosi ok. 20 lat, z tego ok. 7 lat poza okres referencyjny. W tej sytuacji:

$$Wr = CF_n \times i = 100 \text{ tys. zł} \times 7 \text{ lat} = 700 \text{ tys. zł}$$

W obliczeniach dochodów generowanych przez projekt uwzględniona zostanie wartość rezydualna zdyskontowana współczynnikiem dyskonta dla roku $n+14$ i stopie $r = 4\%$.

$$700 \text{ tys. zł} \times 0,5775 = 404,250 \text{ tys. zł}$$

5.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych

Dla projektu zgłoszonego do dofinansowania w ramach RPO należy obliczyć wskaźniki dyskontowe FNPV oraz FRR.

Wskaźniki te ustalane są na podstawie następujących przepływów finansowych projektu:

Przepływy:	Uwagi:
– nakłady inwestycyjne	– pełna wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację
– koszty operacyjne	– bez amortyzacji
	– w tym nakłady odtworzeniowe i remontowe
– oszczędności kosztów	– traktowane jak przychody
– przychody	– w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013
– wartość rezydualna	– tylko jeśli jest dodatnia

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Ocenie merytorycznej będą podlegać wyłącznie projekty, które spełnią łącznie kryteria progowe wskaźników finansowych, określone w *Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO* oraz w *Podręczniku CBA, 2014* (s. 50), tj. **FNPV/C < 0 i FRR/C < stopa dyskonta (4%)**. Wymóg ten nie dotyczy inwestycji objętych przepisami o pomocy publicznej.

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności finansowej:

$$\begin{aligned}
 \text{FNPV:} \quad FNPV / C(S) &= \sum_{t=0}^n a_t S_t^C = \frac{S_0^C}{(1+r)^0} + \frac{S_1^C}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^C}{(1+r)^n} \\
 \text{FRR} \quad FNPV / C(S) &= \sum_{t=0}^n \frac{S_t^C}{(1 + FRR / C)^t} = 0
 \end{aligned}$$

gdzie:

S^C – salda przepływów pieniężnych generowanych przez projekt w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa

- Załącznik nr 2 do Wytycznych MRiF

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Projekty, które nie są objęte zasadami udzielania pomocy publicznej muszą spełniać łącznie kryteria progowe wskaźników finansowych, określone w *Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO* oraz w *Podręczniku CBA, 2014* (s. 38), tj. **FNPV/C < 0 i FRR/C < stopa dyskonta (4%)**.

Wymóg ten nie dotyczy inwestycji objętych przepisami o pomocy publicznej (art. 61 ust. 7 i ust. 8 Rozporządzenia UE nr 1303/2013).

Warunek nie dotyczy również projektów, w których nieujemna wartość FNPV wynika z generowania oszczędności kosztów operacyjnych, które są następnie kompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność operacyjną (np. projekty termomodernizacyjne itp.).

Analizę z wyliczeniem ww. wskaźników dyskontowych należy sporządzić również dla projektów, dla których nie występują przychody albo koszty operacyjne.

Dodatkowo zaleca się przedstawienie obliczenia wskaźników FRR/k oraz $FNPV/k$. FRR/k mierzy zdolność projektu do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kapitału zainwestowanego przez podmiot odpowiedzialny za projekt (środków własnych i pożyczonych). Kapitał ten jest brany pod uwagę wtedy, gdy jest opłacony; pożyczki i kredyty natomiast wtedy, kiedy są spłacane. Należy też uwzględnić koszty operacyjne, stosowne (należne) odsetki oraz przychody. W kalkulacji nie powinno się natomiast uwzględniać wkładu EFRR (co nie oznacza, że w obliczeniach należy pominąć wkład środków publicznych krajowych, jeżeli występuje).

Obliczenia ww. wskaźników należy wykonać zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych MRIF*.

5.9. Trwałość finansowa projektu

Projekt, który ma być wsparty w ramach RPO, mimo, że najczęściej będzie generował straty, powinien mieć zapewnioną trwałość finansową. Oznacza to, że wnioskodawca (i ewentualny operator) powinien dysponować wystarczającymi środkami do realizacji infrastruktury oraz jej utrzymania w przyszłości.

Analiza trwałości finansowej wymaga:

- ustalenia wyników finansowych projektu (w tym jego zdolności do pokrywania kosztów eksploatacji)
- nałożenia ich na sytuację finansową jednostki (wnioskodawcy, operatora) i ustalenia jej zdolności do pokrywania kosztów funkcjonowania projektu.

W analizie trwałości finansowej:

- podaje się nominalne (niezdyskontowane) wartości przepływów pieniężnych
- nie uwzględnia się wartości rezydualnej.

Przepływy środków finansowych, jakie należy w tym celu uwzględnić powinny brać pod uwagę, wszystkie (krajowe i UE) zaangażowane środki finansowe, kredyty i pożyczki, wraz z ich spłatą, koszty obsługi zadłużenia, wpłaty własne oraz wypłaty dywidend (nadwyżki projektu).

Dane w analizie trwałości powinny bazować na aktualnych dokumentach finansowych podmiotu:

- w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – na sprawozdaniach z wykonania budżetu, aktualnym budżecie oraz wieloletniej prognozie finansowej,
- dla pozostałych podmiotów – na sprawozdaniach finansowych z ostatnich lat.

Istotne zmiany prognozowanych danych finansowych, zmiany trendów danych wymagają konkretnego uzasadnienia.

Należy zwrócić szczególną uwagę na zharmonizowanie w czasie wpływów i wydatków inwestycyjnych. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na:

- sytuację podmiotów, którym nie przysługują zaliczki na poczet dofinansowania. W takich przypadkach przekazanie płatności następuje w terminie do 90 dni od dnia złożenia przez Beneficjenta do Instytucji Zarządzającej wniosku o płatność z zastrzeżeniem dostępności środków na rachunku bankowym.
- od 2017r. w przypadku, gdy podatnik w danym okresie rozliczeniowym nie dokonywał czynności opodatkowanych podatkiem od towarów i usług kwota podatku naliczonego

podlega zwrotowi w terminie 180 dni. Na pisemny wniosek podatnika urząd skarbowy dokonuje w takim przypadku zwrotu w terminie 60 dni, jeżeli podatnik złoży w urzędzie skarbowym zabezpieczenie majątkowe

(<http://www.mf.gov.pl/documents/766655/5f7be4e8-8b00-4c70-8f1e-fd6b4f6d6fcb>)

W wielu przypadkach może oznaczać to konieczność posiadania środków w kwocie przekraczającej wkład własny, a także np. VAT. Konieczne może być również uzupełnienie analizy finansowej o **przepływy środków pieniężnych w wartościach brutto w okresach kwartalnych** (z uwzględnieniem salda środków pieniężnych na początek oraz na koniec okresu) w okresie realizacji inwestycji uwzględniających powyższe założenia (tj. zwroty VAT, refundacje dotacji wypłacane w okresach przyszłych) umożliwiające weryfikację wykonalności etapu inwestycyjnego projektu.

W przypadku korzystania z kapitału obcego (pożyczzonego) w studium należy:

- a. uprawdopodobnić źródła finansowania projektu w formie kredytu/pożyczki, w szczególności czy pozyskano np. promesę kredytową/pożyczki, umowę kredytową/pożyczki, decyzję kredytową, zaświadczenie banku/pożyczkodawcy, opinię banku/pożyczkodawcy o zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu/pożyczki w wysokości wskazanej w studium wykonalności, bądź inny dokument potwierdzający dokonanie przez bank/pożyczkodawcę oceny zdolności kredytowej podmiotu wraz z deklaracją udzielenia kredytu/pożyczki.

W przypadku finansowania projektu pożyczką udzieloną przez udziałowca/podmiot gospodarczy nie będący instytucją finansową oprócz należy dodatkowo uzasadnić czy podmiot ten posiada zdolność do udzielenia pożyczki w deklarowanej kwocie,

- b. wskazać planowane zabezpieczenia kredytu (np. w formie wykazu wycenionych składników majątku z wyłączeniem składników inwestycji w ramach niniejszego projektu) adekwatnych do wielkości planowanego zobowiązania.

Powyższe konieczne jest z w szczególności w przypadku, gdy wartość projektu jest znacząca w stosunku do dotychczasowej skali działalności podmiotu,

W przypadku zamiaru przeznaczenia na realizację projektu środków własnych (np. wpłatę właścicieli przedsiębiorstwa, podniesienie kapitału spółki przez udziałowców) w studium należy uwiarygodnić posiadanie przez te osoby/podmioty środków na sfinansowanie projektu poprzez analizę np.: deklaracji podatkowych, stanu rachunku bankowego, wykazu lokat bankowych, wykazu płynnych składników majątku właścicieli przedsiębiorstwa, który podlegać będzie ewentualnemu spieniężeniu itd.

Ze względu na rozliczenie dotacji w formie refundacji poniesionych wydatków, w przypadku posiadania środków na kwotę mniejszą niż całość wydatków inwestycyjnych (udokumentowanych zgodnie z w/w uwagami) proszę o uzupełnienie analizy finansowej o **przepływy środków pieniężnych w wartościach brutto w okresach kwartalnych** (z uwzględnieniem salda środków pieniężnych na początek oraz na koniec okresu) w okresie realizacji inwestycji uwzględniających powyższe założenia (tj. zwroty VAT, refundacje dotacji wypłacane w okresach przyszłych) umożliwiające weryfikację wykonalności projektu pod względem finansowym

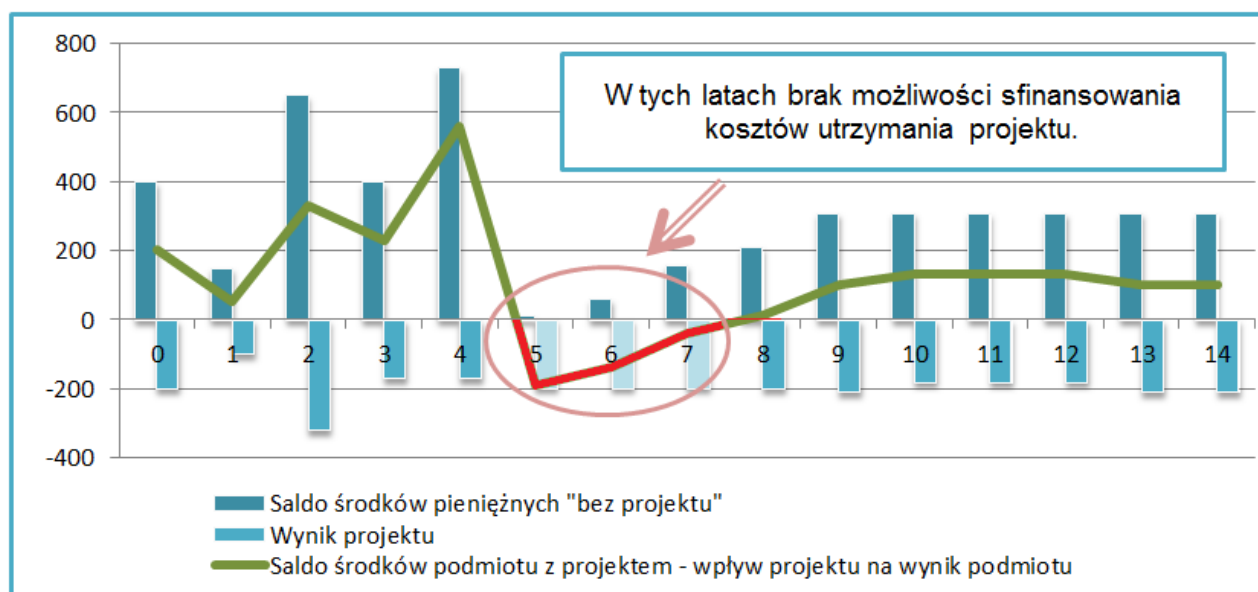
Przykład

Podmiot leczniczy realizuje inwestycję dotyczącą poprawy infrastruktury przez przebudowę obiektu szpitala.

Prognozowane przepływy finansowe dla podmiotu oraz wyodrębnione dla projektu są następujące:

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wynik podmiotu bez projektu	400	-250	500	-250	330	-720	50	100	50	100	0	0	0	0	0
Saldo środków pieniężnych „bez projektu”	400	150	650	400	730	10	60	160	210	310	310	310	310	310	310
Wynik projektu:	-200	100	-320	170	170	-200	-200	-200	-200	-210	-180	-180	-180	-210	-210

Saldo środków podmiotu z projektem - wpływ projektu na wynik podmiotu	200	50	330	230	560	190	140	-40	10	100	130	130	130	100	100
---	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Projekt generuje straty, analiza wskazuje na brak możliwości ich pokrycia ze środków, którymi dysponuje wnioskodawca (operator).

Jeżeli operator zbankrutuje, trwałość samej inwestycji może stracić znaczenie. Analiza przepływów pieniężnych powinna wykazać, że beneficjent/operator z projektem ma dodatnie roczne saldo przepływów pieniężnych na koniec każdego roku, we wszystkich latach objętych analizą.

- Wytyczne MIR

W analizie trwałości należy wykazać wszystkie posiadane i możliwe do uzyskania źródła sfinansowania ewentualnych strat projektu. Analiza trwałości dla wnioskodawcy / operatora z projektem, które wykazuje ujemne saldo środków na koniec roku oznacza, że podmiot nie będzie w stanie pokryć dodatkowych wydatków i brak trwałości finansowej. W takiej sytuacji dofinansowanie nie może być przyznane.

6. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna ma na celu dokonanie oceny wkładu projektu w polepszenie warunków ekonomicznych i jakości życia w regionie.

IZ RPO wymaga, aby analiza ekonomiczna:

- miała formę **analizy kosztów i korzyści** dla projektów poddziałania 6.2.1 o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln złotych,
- miała formę **analizy opisowej** dla projektów poddziałania 6.2.1, o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln złotych,

Analiza kosztów i korzyści obejmuje:

- identyfikację **korzyści i kosztów ekonomicznych**,
- oszacowanie wartości korzyści i kosztów ekonomicznych,

c) obliczenie wskaźników ENPV, ERR, B/C.

Analiza opisowa ogranicza się do identyfikacji korzyści i kosztów ekonomicznych, opisu i uzasadnienia ich skali.

Zapisy rozdziału, które dotyczą wyceny przepływów ekonomicznych i obliczenia wskaźników ENPV i ERR, mają zastosowanie tylko, gdy wnioskodawca jest zobowiązany lub zdecyduje się opracować pełną analizą kosztów i korzyści projektu.

Analizy należy sporządzić zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w *Wytycznych MIR* z 2017 r., *Podręczniku CBA*, 2014 oraz Rozporządzeniu nr 2015/207.

6.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu

Identyfikacja

W punkcie tym należy przedstawić (zidentyfikować, opisać i uzasadnić) czynniki zewnętrzne, które skutkują zaistnieniem korzyści społecznych i gospodarczych z punktu widzenia regionu (kraju). Punktem wyjścia do analizy będą skorygowane, zgodnie z zasadami podanymi powyżej, przychody finansowe.

Korzyści takie wiązać się będą z występowaniem specyficznych czynników zewnętrznych. Zazwyczaj czynniki te będą nawiązywać do określonych dla projektu wskaźników rezultatów lub oddziaływań.

W przypadku:

- analizy uproszczonej – należy określić i uzasadnić skalę korzyści, np. poprzez przypisanie im określonych wartości fizycznych
- analizy kosztów i korzyści – należy dodatkowo oszacować wartość kosztów i korzyści.

Podczas analizy ekonomicznej należy uwzględnić np.:

- wpływ lokalizacji projektu na realizację celów rozwojowych województwa (np. zwiększanie dostępności do świadczeń zdrowotnych, ochronę środowiska, rozwój gospodarczy, podniesienie świadomości zdrowotnej, - w kontekście realizacji priorytetów określonych w dokumentach strategicznych Województwa⁷)
- skalę projektu (np. przyjęte rozwiązania, rodzaje świadczeń zdrowotnych,; zakres, jakość usług, form pomocy;
- powiązania z innymi projektami i podmiotami, które świadczą usługi komplementarne, albo np. zapewniają kontynuację leczenia, rehabilitację lub wsparcie społeczne),
- współpracę instytucji ochrony zdrowia, rozwój nauki, szkolenie kadr, współpracę z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi (np. nowe technologie, procesy i usługi)
- korzyści wynikające z tworzenia i rozpowszechniania nowej wiedzy i umiejętności
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń (w przypadku działań dot. efektywności energetycznej).

W zakresie **ochrony zdrowia** (poddziałanie 6.2.1) – przykładowo: zwiększenie długości trwania życia w zdrowiu, zwiększenie jakości i dostępności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej, poprawa wykrywalności, przeżywalności i długości życia, zwiększenie prawdopodobieństwa skutecznej terapii, zmniejszenie zachorowalności, powikłań, umieralności, skrócenie okresu rekonwalescencji, rehabilitacji, poprawa jakości życia pacjentów i ich rodzin, poprawa warunków i bezpieczeństwa pracy personelu medycznego, doskonalenie kompetencji lekarzy, zmniejszenie kosztów leczenia, niepełnosprawności i braku aktywności zawodowej, zapewnienie godnej opieki długoterminowej i paliatywnej, rozwój form opieki koordynowanej i zintegrowanej środowiskowej;

⁷ Lista najważniejszych dokumentów – p. 5.5 Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych (w zależności od przedmiotu projektów).

W przypadku każdej korzyści należy uzasadnić, czego ona dotyczy w konkretnym projekcie.

Korekta o efekty zewnętrzne oznacza, że w pozycjach wydatków i wpływów należy uwzględnić także zewnętrzne koszty i korzyści, którym bezpośrednio nie towarzyszą przepływy finansowe. Należy przy tym szczegółowo opisać i uzasadnić przesłanki przyjętych w tym zakresie szacunków.

Do **korzyści zewnętrznych nie należą** wydatki związane z realizacją projektu, w tym np.:

- zyski wykonawców projektu
- wynagrodzenia robotników budowlanych lub podwykonawców
- wynagrodzenia personelu i inne koszty operacyjne, już uwzględnione w analizie finansowej projektu.

Wycena

Przeprowadzenie pełnej analizy kosztów i korzyści ekonomicznych jest obowiązkowe tylko dla inwestycji w ramach projektów z poddziałania 6.2.1, o wartości kosztów kwalifikowanych powyżej 4 mln złotych.

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość opisanych korzyści.

Nie istnieje jedna uniwersalna metoda szacowania tych wartości. Ograniczone możliwości zastosowania wynikają głównie z trudności w uzyskaniu niezbędnych danych. Dlatego też przedstawiane czynniki i ich wartości powinny cechować:

- pewność lub obiektywnie wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia
- racjonalna metodologia oszacowania (poparta np. normami, obowiązującymi stawkami opłat, cenami rynkowymi, przeprowadzonymi badaniami naukowymi, statystyką).

Na cele wyceny wartości korzyści można wykorzystać dostępne opracowania i analizy (np. związane z ekonomiczną wartością pracy, poprawy kwalifikacji czy wartości i jakości życia). Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu,
- skali potencjalnego oddziaływania,
- lokalnych warunków dot. np. poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości korzyści ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 6.3 *Instrukcji*.

Wśród źródeł danych do obliczeń wskazać można np.:

- *Podręcznik CBA, 2014*, s. 209-218, punkt 5.8 *Economic analysis*,
- wskaźniki ilościowe podawane w lokalnych programach rewitalizacji oraz szacunki cenowe według danych rynkowych i statystycznych – Bank Danych Lokalnych GUS.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego, jako wpływy ekonomiczne projektu.

6.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu

Identyfikacja

W przypadku analizy uproszczonej należy określić i uzasadnić skalę negatywnych oddziaływań społecznych i ekonomicznych inwestycji. Inwestycje w zakresie, ochrony zdrowia najczęściej nie będą negatywnie oddziaływać na otoczenie. Należy jednak rozważyć następujące rodzaje negatywnego wpływu infrastruktury:

- uciążliwość budowy dla otoczenia (ujemny wpływ na warunki mieszkaniowe, ograniczenie korzystania z infrastruktury, transport materiałów budowlanych, możliwości poruszania się, hałas, przerwy w dostawie wody i zasilania elektrycznego itp.)

- negatywne oddziaływania podczas eksploatacji obiektu, np. hałas, wzrost natężenia ruchu turystycznego i samochodowego, zbyt mało miejsc parkingowych, ruch pojazdów uprzywilejowanych; głośne, agresywne zachowanie osób korzystających z obiektów pomocy społecznej, promieniowanie w przypadku niektórych urządzeń medycznych,
- utratę walorów krajobrazowych lub rekreacyjnych,
- zmniejszenie popytu na usługi oferowane przez inne placówki.

Oddziaływania negatywne należy odpowiednio opisać w analizie ryzyka (patrz punkt 9 *Instrukcji*), a te które są związane ze środowiskiem – uwzględnić w analizie oddziaływania na środowisko (patrz punkt 8 *Instrukcji*). W przypadku istotnych zagrożeń, należy przewidzieć odpowiednie działania prewencyjne i kompensacyjne.

Wycena

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość zidentyfikowanych kosztów ekonomicznych.

Podobnie jak w przypadku korzyści ekonomicznych, szacunki powinny być oparte na rzetelnej metodologii uzasadnionej przewidywanym stanem faktycznym.

Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu,
- skali potencjalnego oddziaływania,
- lokalnych warunków dot. np. zagrożeń społecznych i epidemiologicznych, stanu środowiska, walorów przyrodniczych, poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości kosztów ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 7.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego – jako koszty ekonomiczne projektu.

6.3. Analiza kosztów i korzyści

Analiza kosztów i korzyści obejmuje następujące działania:

- 1) korektę fiskalną,
- 2) przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe,
- 3) wycenę kosztów i korzyści zewnętrznych,
- 4) obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C.

Korekta fiskalna

Dotyczy wyeliminowania wpływu różnorodnych uregulowań fiskalnych na wartości finansowe i ekonomiczne. Zasady korekty fiskalnej:

- wszystkie wartości powinny być podawane w kwotach netto, bez podatków pośrednich (VAT, akcyza),
- należy pominąć wszystkie podatki bezpośrednie (dochodowe, majątkowe),
- należy pominąć subwencje i dopłaty ze środków publicznych, mające charakter przekazu pieniężnego (płatności transferowych),
- jako wyjątek - w kosztach wynagrodzeń należy uwzględnić wydatki na ubezpieczenia społeczne (jest to wynagrodzenie odłożone w czasie – *Podręcznik CBA*, 2014, s. 48).

Korekta fiskalna obejmuje:

- przepływy finansowe (nakłady inwestycyjne, koszty operacyjne, oszczędności kosztów, przychody),
- wszystkie korzyści i koszty ekonomiczne.

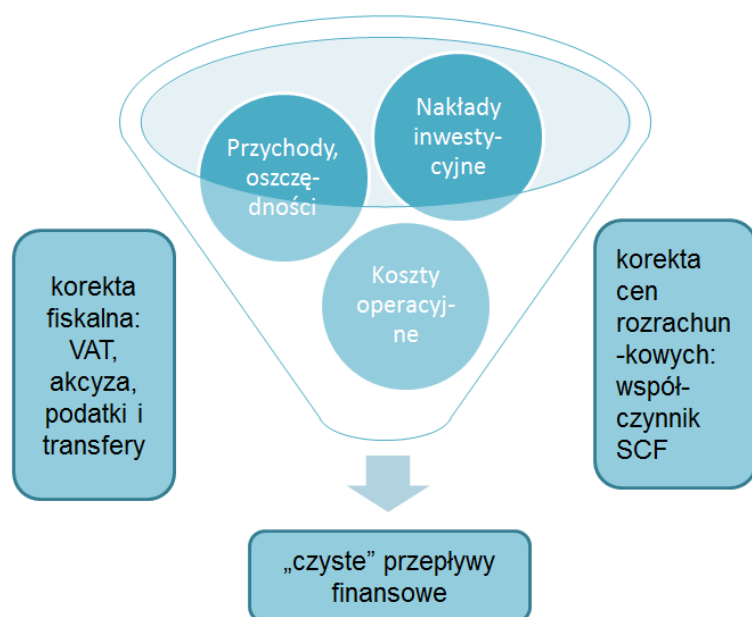
Przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe

Przekształcenie to ma na celu eliminację zniekształceń wyceny wynikających np. z ograniczeń konkurencji przez monopole, czy regulacje w zakresie prawa pracy.

Ze względu na znaczny stopień skomplikowania IZ RPO zaleca, aby:

- przekształcenia przepływów finansowych i ekonomicznych polegały na zastosowaniu Standardowego Współczynnika Konwersji (*Standard Conversion Factor*, *Podręcznik CBA* 2014, s. 58),
- współczynnik ten przyjmuje wartość 1,00 i w praktyce nie zmienia wartości analizowanych przepływów.

W indywidualnych sytuacjach wnioskodawca może zastosować współczynnik o innej wartości, Np. jeśli stwierdzone zostanie, że wynagrodzenia są zawyżone ze względu na obowiązujące przepisy prawa w stosunku do wartości rynkowej pracy – w analizie ekonomicznej można obniżyć wartość tych kosztów operacyjnych. Wymaga to jednak szczegółowego uzasadnienia.

Wycena kosztów i korzyści zewnętrznych

Patrz punkty 6.1 i 6.2 niniejszej *Instrukcji*.

Obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C

Analiza ekonomiczna przeprowadzana jest na podstawie wyniku przepływów finansowych z uwzględnieniem korekt fiskalnych, cen rozrachunkowych oraz doliczenia efektów zewnętrznych.

Do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej stosowana jest, podobnie jak w analizie finansowej, metodologia zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Stopa dyskontowa do analiz ekonomicznych wynosi 5 %.

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,00	0,9524	0,9070	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	0,6768	0,6446	0,6139	0,5847	0,5568	0,5303	0,5051

Na podstawie ekonomicznych przepływów pieniężnych należy wyznaczyć ekonomiczne wskaźniki efektywności przedsięwzięcia, czyli:

- ENPV projektu,
- ERR projektu,
- B/C projektu.

Do obliczenia ww. wskaźników należy wziąć pod uwagę:

a) przepływy finansowe po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych:

– nakłady inwestycyjne	}	z uwzględnieniem korekty fiskalnej i cen rozrachunkowych
– koszty operacyjne		
+ przychody i oszczędności		

- b) zewnętrzne koszty ekonomiczne (–),
- c) zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+),
- d) ekonomiczną wartość rezydualną (+).

Wartość rezydualna w analizie ekonomicznej powinna przedstawiać potencjalne korzyści, które można uzyskać w czasie wykraczającym poza okres referencyjny projektu. Należy ją obliczyć podobnie jak wartość rezydualną na potrzeby analizy finansowej, przy czym podstawą obliczeń powinien być ekonomiczny wynik projektu z ostatniego roku okresu referencyjnego. Ekonomiczną wartość rezydualną należy obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_{re} = EF_{n+...} \times i$$

gdzie:

$EF_{n+...}$ – to ekonomiczny wynik projektu dla ostatniego roku analizy (n+...) obejmujący: *przychody, oszczędności i koszty finansowe (skorygowane o efekty fiskalne i rozrachunkowe, bez finansowej W_f), zewnętrzne koszty i korzyści ekonomiczne,*

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny (taka sama jak w analizie finansowej).

Ekonomiczna wartość rezydualna wystąpi tylko wtedy, gdy przepływy ostatniego roku analizy ($EF_{n+...}$) będą dodatnie.

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. MS Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej:

$$\text{ENPV: } ENPV = \sum_{t=0}^n a_t S_t^E = \frac{S_0^E}{(1+r)^0} + \frac{S_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^E}{(1+r)^n}$$

$$\text{ERR: } ENPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^E}{(1+ERR)^t} = 0$$

gdzie:

S^E – salda strumieni ekonomicznych kosztów i korzyści generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%),

- Załącznik nr 2 do Wytucznych MIR

Wskaźnik B/C ($\frac{\text{Benefits}}{\text{Costs}}$) oznacza stosunek sumy zdyskontowanych korzyści do sumy zdyskontowanych kosztów generowanych w okresie referencyjnym.

Wzór do obliczenia wskaźnika B/C:

$$\text{B/C: } B/C = \frac{\sum_{t=0}^n a_t B_t^E}{\sum_{t=0}^n a_t C_t^E} = \frac{\frac{B_0^E}{(1+r)^0} + \frac{B_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_n^E}{(1+r)^n}}{\frac{C_0^E}{(1+r)^0} + \frac{C_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_n^E}{(1+r)^n}}$$

gdzie:

B^E – strumień korzyści ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

C^E – strumień kosztów ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%)

- Załącznik nr 2 do Wytucznych MIR

Zgodnie z kryteriami oceny merytorycznej określonymi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO, dofinansowaniem ze środków EFRR może być objęty jedynie projekt ekonomicznie „korzystny”, tj. charakteryzujący się łącznie wskaźnikami:

- **ENPV > 0**
- **ERR > 5%**
- **B/C > 1**

Jeżeli ww. warunki nie są spełnione, projekt nie może zostać zakwalifikowany do dofinansowania z funduszy UE. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy projekt wykazuje ujemną ENPV, lecz powoduje znaczące korzyści, których nie można było wycenić (których kwantyfikacja i oszacowanie wartości byłoby obarczone zbyt dużym ryzykiem lub dla których wnioskodawca nie dysponuje wiarygodnymi i uzasadnionymi szacunkami). Dla tych kategorii oddziaływań należy przedstawić analizę jakościową i efektywności kosztowej, uwzględniającą charakterystykę i skalę pozytywnych i negatywnych oddziaływań.

Przykład

	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	n+11	n+12	n+13	n+14
Nakłady inwestycyjne (-)	3000,0	1000,0	1000,0	1000,0												
Koszty operacyjne (-)	2400,0				200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
Przychody i oszczędności (+)	1320,0				110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0
Zewnętrzne koszty ekonomiczne (-)	240,0				20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+)	6000,0				500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
Ekonomiczna wartość rezydualna (+), i=3 lata	1170,0															1170,0
Razem koszty ekonomiczne (-):	5640,0	1000,0	1000,0	1000,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0
zdyskontowane koszty (r=5%)	4628,0	1000,0	952,4	907,0	190,0	181,0	172,4	164,2	156,4	148,9	141,8	135,1	128,6	122,5	116,7	111,1
Razem korzyści ekonomiczne (+):	8490,0	0,0	0,0	0,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	1780,0
zdyskontowane korzyści (r=5%)	5494,8	0,0	0,0	0,0	526,9	501,8	477,9	455,2	433,5	412,8	393,2	374,5	356,7	339,6	323,5	899,1
Ekonomiczny wynik projektu:	2850,0	-1000,0	-1000,0	-1000,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	1560,0
wartości zdyskontowane (r=5%)	866,8	-1000,0	-952,4	-907,0	336,9	320,9	305,6	291,0	277,2	264,0	251,4	239,4	228,0	217,2	206,8	788,0

Przepływy finansowe podano po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych. Wnioskodawca przewiduje, że inwestycja będzie funkcjonować minimum 3 lata poza okres referencyjny.

Obliczenie ekonomicznej wartości rezydualnej:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

$$i = 3 \text{ lata}$$

$$EF_{n+14} = -200 \text{ (koszty operacyjne)} + 110 \text{ (przychody i oszczędności)} - 20 \text{ (koszty ekon.)} + 500 \text{ (korzyści ekon.)} = 390$$

$$W_{re} = 390 \times 3 = 1170$$

Ekonomiczne wskaźniki dyskontowe:

ENPV	ERR	B/C
866,8	8,69%	1,19

7. Analiza oddziaływania na środowisko

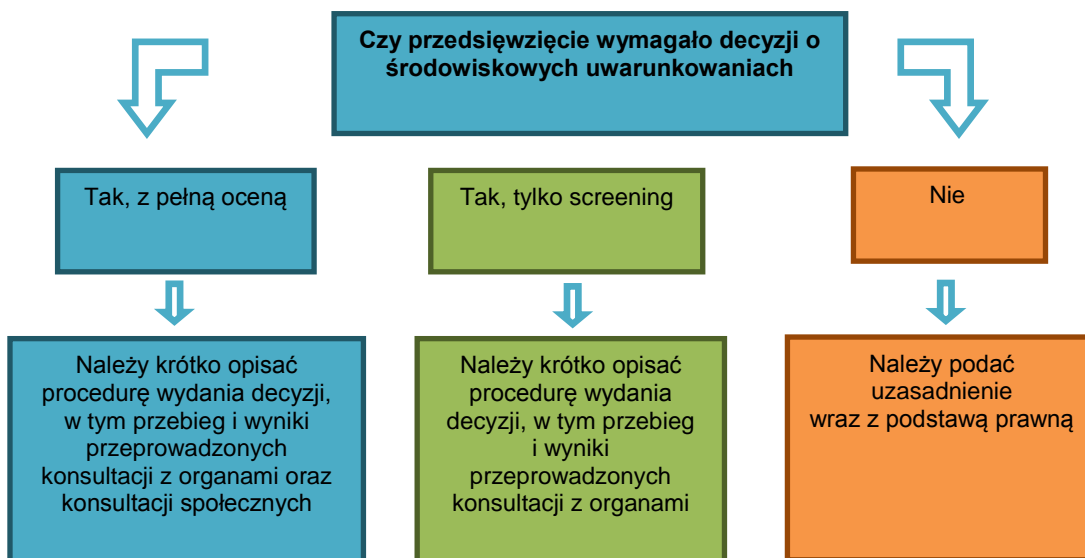
Należy opisać oddziaływania projektu na środowisko oraz uzasadnić zgodność przedsięwzięcia z zasadami polityki ochrony środowiska UE.

Informacje podawane w tym punkcie powinny być zgodne z zał. 3 do wniosku o dofinansowanie.

7.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Należy krótko opisać, czy przedsięwzięcie wymagało uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- jeżeli nie – należy uzasadnić, dlaczego,
- jeżeli tak:
- należy opisać przebieg i stopień zaawansowania procedury związanej z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym opisać procedurę kwalifikowania przedsięwzięcia do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (screening) oraz procedurę pełnej oceny oddziaływania (scoping), o ile taka procedura była wymagana. Należy przedstawić informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji społecznych (o ile były wymagane) oraz informacje dotyczące opinii i uzgodnień wydanych przez organy administracji właściwe w zakresie ochrony środowiska.

W przypadku inwestycji dotyczących obiektów ochrony zdrowia i należy zwrócić szczególną uwagę na:

- 1) przedsięwzięcia wymienione w punktach 50-51, 53, 57, 86, 89 § 3 ust. 1 oraz § 3 ust. 2 i 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz realizowane na obszarze i w otulinach form ochrony przyrody;
- 2) wymogi ochrony gatunkowej przewidziane w ustawie o ochronie przyrody oraz w Rozporządzeniach Ministra Środowiska:
 - z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt
 - z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin

– z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów

W odniesieniu do kwestii ochrony gatunkowej, studium i załączane do wniosku dokumenty powinny jednoznacznie wskazywać, że badana była kwestia ewentualnego zagrożenia dla środowiska w odniesieniu do chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów (występujących w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, w tym także poza obszarami chronionymi ustanowionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody).

W przypadku projektu, w ramach którego planowane są prace termomodernizacyjne Wnioskodawca zobowiązany jest uwzględnić przepisy dotyczące zwierząt chronionych zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Wszelkie prace dotyczące budynków, gdzie znajdują się gniazda i siedliska chronionych gatunków, muszą być poprzedzone uzyskaniem decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) zezwalającej na odstępstwa od ustawowych zakazów w stosunku do tych gatunków (niszczenie gniazd, niszczenie siedlisk, uniemożliwianie dostępu do schronień).

Wobec powyższego, Wnioskodawca, który planuje przeprowadzić powyższe prace, zobowiązany jest do dostarczenia następujących dokumentów:

- *Oświadczenia* o niewystępowaniu w obiektach/na obiektach uwzględnionych w ramach dofinansowanego projektu zwierząt objętych ochroną gatunkową na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (zał. nr 3 do wniosku o dofinansowanie) lub
- kopii wniosku o zezwolenie na wykonywanie czynności podlegających zakazom w stosunku do gatunków objętych ochroną, złożonego do RDOŚ (opatrzonego pieczęcią z datą wpływu do organu) - w przypadku stwierdzenia występowania w budynku/na budynku zwierząt lub ich siedlisk objętych ochroną gatunkową.

Zgodnie z zapisami art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2134 z późn. zm.) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16.12.2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183) w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, **zabrania się:** umyślnego zabijania; umyślnego okaleczania lub chwytania; **umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych; niszczenia siedlisk lub ostoj, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień; umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;** umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca; umyślnego płoszenia lub niepokojenia; **umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych** lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących.

Siedliskiem jest „obszar występowania zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnego stadium ich rozwoju”. Miejsca lęgowe ptaków chronionych zlokalizowane w budynkach/na budynkach należy więc traktować jako ich siedliska podlegające ochronie prawnej. Siedliskiem w budynku może być: stropodach, strych, szczeliny między płytami, przestrzenie pod parapetami, balkonami, przestrzenie między rynną a ścianą, ubytki w elewacji, przewody kominowe.

Planując prace termomodernizacyjne, inwestor powinien przeprowadzić analizę dotyczącą występowania gatunków chronionych (dot. ptaków i nietoperzy). Jeżeli przeprowadzone oględziny potwierdzą występowanie gatunku chronionego inwestor jest zobowiązany złożyć wniosek do RDOŚ o zezwolenie na wykonywanie czynności podlegających zakazom w stosunku do gatunków objętych ochroną. W takim przypadku Wnioskodawca zobowiązany jest do dołączenia do wniosku o dofinansowanie kopii wniosku o zezwolenie na wykonywanie czynności podlegających zakazom w stosunku do gatunków objętych ochroną złożonego do RDOŚ (wniosek powinien być opatrzony pieczęcią wpływu do RDOŚ). Kompletność dokumentacji w tym zakresie będzie badana na etapie oceny formalno-merytorycznej w zakresie właściwości Koordynatora ds. Środowiska w ramach Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego. Do wydania opinii pozytywnej przez Koordynatora ds. Środowiska w ramach IZ RPO WP niezbędne będzie dołączenie ww. decyzji wydanej przez RDOŚ.

W przypadku gdy przeprowadzone oględziny nie potwierdzą występowania zwierząt objętych ochroną gatunkową Wnioskodawca zobowiązany jest do przedłożenia ww. *Oświadczenia* o niewystępowaniu w obiektach/na obiektach uwzględnionych w ramach projektu zwierząt objętych ochroną gatunkową na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Przydatne informacje dotyczące trybu przeprowadzenia prac związanych z remontami i modernizacją budynków w sposób, który nie spowoduje poważnych strat w środowisku naturalnym, można znaleźć w opracowaniu wykonanym na zlecenie NFOŚiGW pt. „Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody” (Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań 2009).

Nie mogą być dofinansowane projekty, które kwalifikują się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których zezwolenie na realizację inwestycji uzyskano przed wymaganą decyzją środowiskową.

7.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu

Zasada zrównoważonego rozwoju wynika wprost z przepisów prawa traktatowego. Zgodnie z kryteriami oceny projektów w ramach RPO WP 2014-2020 należy opisać czy projekt przewiduje:

- a) racjonalne gospodarowanie zasobami,
- b) ograniczenie presji na środowisko,
- c) uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu,
- d) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ponadto w okresie programowania 2014-2020 należy skoncentrować się na celach Strategii Europa 2020 w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i zrównoważonemu wykorzystaniu energii. W studium wykonalności należy:

- a) wyjaśnić, czy lub w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie zmian klimatu zgodnie ze strategią Europa 2020,
- b) wskazać, w jaki sposób cele polityki ochrony środowiska zostały uwzględnione w danym projekcie (w szczególności poprzez efektywną gospodarkę zasobami, zachowanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, odporność na skutki zmian klimatu),
- c) wskazać wydatki związane z działaniami adaptacyjnymi lub zapobiegającymi tym zmianom, zgodnie z załącznikiem nr I do Rozporządzenia Wykonawczego KE (UE) 215/2014;

- d) udzielić odpowiedzi: czy lub w jaki sposób w projekcie uwzględniono zagrożenia związane ze zmianami klimatu, kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporności na klęski żywiołowe; np.:
- czy rozważono alternatywne rozwiązanie dotyczące mniejszego zużycia węgla lub oparte na źródłach odnawialnych?
 - czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności na te zagrożenia (np. ryzyko powodzi, ekstremalnych temperatur, burz i wiatru, osunięć ziemi)?
 - czy w ramach prowadzonych prac nad przygotowaniem projektu, w tym związanych z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniono kwestie związane ze zmianami klimatu?
 - czy zmiany klimatu wpłynęły na lokalizację inwestycji?
 - czy inwestycja w połączeniu ze zmianami klimatu będzie miała jakiegokolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie?
- e) jakie rozwiązania w ramach projektu przyjęto w celu zapewnienia odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłe zmiany klimatu w ramach projektu.

Dodatkowe informacje na temat przystosowania do zmian klimatu zawarte są między innymi w *Non-paper Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient*⁸ oraz Poradniku Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>

7.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko

Należy opisać najważniejsze czynniki, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu.

Należy zwrócić uwagę na:

- stosowanie w projekcie zasad ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, których źródłem jest art. 174 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE 2006 C 321E)
- dotrzymanie przepisów o ochronie środowiska, w szczególności o ochronie gatunkowej
- zrównoważone korzystanie ze środowiska i zasobów
- kwestie efektywności energetycznej oraz ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład

Rodzaj oddziaływania	Charakter, zasięg oddziaływania	Środki zapobiegawcze i naprawcze
Emisja hałasu podczas pracy sprzętu budowlanego (obiekt ochrony zdrowia)	Krótkotrwałe, bliskie – podczas prac budowlanych	Ogrodzenie terenu budowy, brak robót w porze nocnej, przeniesienie części pacjentów do sal zlokalizowanych dalej od miejsca prac.
Presja antropologiczna związana z utworzeniem infrastruktury leczniczej w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo (hałas, ruch,	Krótkotrwałe, cykliczne, w granicach 0-50 m od terenu objętego inwestycją	Działania informacyjne: - tablice informacyjne i regulamin korzystania z infrastruktury. Infrastruktura i zagospodarowanie terenu: - ogrodzenia

⁸ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/non_paper_guidelines_project_managers_en.pdf

odpady) (infrastruktura lecznicza)		<ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja obiektów z zachowaniem odpowiedniej odległości od najcenniejszych siedlisk, - miejsca przystankowe i rekreacyjne poza terenem rezerwatu - nasadzenia zieleni izolacyjnej - system monitorowania terenu (kamery).
Negatywne oddziaływanie na funkcje mieszkaniowe inwestycji, która dotyczy utworzenia oddziału psychiatrycznego	Krótkotrwałe, cykliczne, w granicach 0-50 m od terenu objętego inwestycją	<p>Działania informacyjne skierowane do lokalnej społeczności.</p> <p>Działania organizacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - procedury przyjmowania osób do ośrodka, które będą minimalizować ryzyko konfliktów, - zapewnienie ochrony w obiekcie, - współpraca z instytucjami pomocy społecznej i policją. <p>Działania inwestycyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nasadzenia zieleni izolacyjnej. <p>Projekt nie przewiduje budowy trwałych ogrodzeń, murów, gdyż mają one charakter negatywny, stygmatyzujący i prowadzą do izolowania osób potrzebujących pomocy od lokalnej społeczności.</p>
Inne ...		

7.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Należy przedstawić informację, czy projekt (lub jego element) może oddziaływać na formy objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, albo inne formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z 16.04.2004 r.

Jeżeli tak - należy podać nazwę oraz numer obszaru Natura 2000 (ewentualnie nazwę innej formy ochrony przyrody) oraz określić możliwe oddziaływania projektu na stan środowiska, w tym w szczególności na gatunki objęte ochroną, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektyw:

- nr 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- nr 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Zabrania się (...) podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

- art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody

Jeżeli projekt jest zlokalizowany poza terenami chronionymi, należy również przeanalizować, czy może on skutkować istotnymi oddziaływaniami na podlegające ochronie siedliska lub gatunki.

W przypadku stwierdzenia istotnego oddziaływania projektu na ww. formy ochrony przyrody, należy opisać zakres ograniczeń, działań kompensujących oraz system monitorowania występujących wpływów.

Szczegółowe informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody można uzyskać na stronach internetowych Generalnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<http://natura2000.gdos.gov.pl/> oraz <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>).

8. Analiza ryzyka i wrażliwości

Przeprowadzenie oceny ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej oraz realności celów projektu finansowanego z funduszy UE. Poprzez analizę ryzyka należy przede wszystkim rozumieć identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń. Analiza ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa jego wystąpienia i jego wpływu na projekt. Ocena ryzyka umożliwia projektodawcy przygotowanie się do sytuacji, gdyby niektóre kluczowe zmienne dotyczące projektu okazały się inne niż przewidywano.

Dogłębna analiza ryzyka stanowi podstawę solidnej strategii zarządzania ryzykiem, którą z kolei uwzględnia się w projekcie. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie efektywności energetycznej i problemy środowiskowe.

Ocena ryzyka obejmuje dwa etapy:

- 1) **Analizę wrażliwości**, w ramach której określa się zmienne „krytyczne”, czyli te, których wahania mają największy wpływ na parametry finansowe i ekonomiczne przedsięwzięcia. Analiza wrażliwości powinna przedstawiać:
 - a) jak będzie kształtować się wynik finansowy projektu (FNPV) w przypadku:
 - zmian nakładów inwestycyjnych w zakresie +/- 20 %
 - zmian kosztów operacyjnych +/- 20 %
 - oraz zmian popytu lub przychodów (jeśli występują) w przedziale +/- 20 %;
 - b) jak będzie kształtować się wynik ekonomiczny projektu (ENPV) w przypadku:
 - zmian korzyści ekonomicznych w zakresie +/- 20 %
 - zmian kosztów i nakładów ekonomicznych +/- 20 %.

Szczegółnej analizie powinny być poddane te sytuacje, w których zmiana parametrów w sposób więcej niż proporcjonalny wpływa na finansowy lub ekonomiczny wynik przedsięwzięcia.

- 2) **Analizę ryzyka**, która obejmuje następujące elementy:
 - wykaz rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest projekt (możliwe przyczyny wystąpienia trudności)
 - uszeregowanie według prawdopodobieństwa wystąpienia i nasilenia skutków; (np. mało, średnio, wysoce prawdopodobne)
 - negatywne skutki generowane w związku z projektem, np. w powiązaniu z analizą wrażliwości
 - określenie środków zapobiegawczych i zmniejszających ryzyko, w tym podmiotu odpowiedzialnego za zapobieganie ryzyku i jego skutkom, opis środków prewencyjnych i naprawczych.

Ze względu na znaczenie polityki adaptacji do zmian klimatu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 obowiązkowym elementem analizy ryzyka jest uzasadnienie w zakresie oceny ryzyka:

- wpływu projektu na zmiany klimatu (np. wielkość emisji zanieczyszczeń do środowiska, „ślad węglowy”)
- wpływu zmian klimatu na projekt (t.j. zagrożenia projektu przez klęski żywiołowe, np.: wiatr i wyładowania atmosferyczne, grad, suszę, długotrwałe opady, podtopienia i powódź, osunięcia się ziemi, ekstremalne temperatury itd.).

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Prawdopodobieństwo wystąpienia (małe, średnie, duże)</i>	<i>Negatywne skutki</i>	<i>Środki zapobiegawcze i naprawcze</i>
<i>demograficzne lub epidemiologiczne (osoby korzystające)</i>
<i>zainteresowanie społeczne inne niż przewidywano (zbyt małe lub niezdolność do zaspokojenia popytu, konkurencja innych placówek)</i>
<i>niewłaściwe oszacowanie kosztów projektu</i>
<i>administracyjne i związane z udzielaniem zamówień</i>
<i>konflikty społeczne lub środowiskowe</i>
<i>związane z budową (opóźnienia, wady)</i>
<i>operacyjne (brak pracowników, wzrost kosztów, komplikacje z użytkowaniem)</i>
<i>finansowe (np. mniejsza lub zwrot dotacji)</i>
<i>wpływ inwestycji na zmiany klimatu (emisje...)</i>
<i>zagrożenia związane ze zmianami klimatu (np. nieodpowiednia analiza zagrożeń) oraz z kłóskami żywiołowymi: - ...</i>
<i>inne ryzyka (jakie?)</i>

9. Załączniki:

1. Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym

Wymagany załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest wersja elektroniczna SW oraz analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.

Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem. (Załącznik nr 1).

10. Autor Studium i podpis Wnioskodawcy

Studium wykonalności powinno:

- 1) zawierać informację o osobie oraz firmie, która je wykonała.:

Autor studium: *imię i nazwisko*:

Firma:

- 2) być opatrzone pieczęcią wnioskodawcy i podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy:

.....
Wnioskodawca (pieczęć)

.....
podpisy osób upoważnionych do reprezentacji Wnioskodawcy